

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาโรงเรียนบ้านรายขาวหนองเป็นประชาธิรัฐ สร้างสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 สู่การประกันคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน การศึกษาแห่งชาติ ผู้วิจัยขอเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารคุณภาพ

1.1 การบริหารคุณภาพ

1.2 การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1.3 การประกันคุณภาพ

1.4 รายงานการประเมินตนเอง (Self Study Report : SSR)

2. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR-Participatory Action Research)

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 งานวิจัยในประเทศไทย

3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานคุณภาพ

1.1 การบริหารงานคุณภาพ

1.1.1 ทฤษฎีบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School - Based Management)

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานหรือการบริหารแบบฐานโรงเรียน (School - Based Management) หรือที่เรียกสั้นๆ ว่า SBM นี้ เป็นแนวคิดในการบริหารโรงเรียน หรือการบริหารสถานศึกษา (School Management Approach) ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย หรือสหราชอาณาจักรในช่วงทศวรรษ 1980 เป็นรูปแบบการบริหารที่ยึดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางของ การบริหารจัดการเป็นศูนย์กลางการบริหารที่ยึดโรงเรียนเป็นแกนกลางหรือเป็นฐานในการคิด และดำเนินงานในกระบวนการบริหาร โรงเรียนของแต่ละโรงเรียนมีการกระจายอำนาจ

การบริหารจัดการศึกษาไปสู่ตัวโรงเรียนโดยตรงให้โรงเรียนคุ้มครองผิดชอบการบริหารจัดการโรงเรียนด้วยตนเอง

การบริหารแบบโรงเรียนเป็นฐาน (School - Based Management) นี้เป็นรูปแบบการบริหาร (Management Model) ที่มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาไปจากส่วนกลางหรือจากเขตการศึกษาไปยังสถานศึกษาโดยตรง ให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารโรงเรียนทั้งในแบบเบ็ดเตล็ด มีความเป็นอิสระและกล่องตัวในการตัดสินใจในการบริหารจัดการ ในการสั่งการเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนในทุกด้าน ที่เกี่ยวข้องกับการกิจของโรงเรียน ทั้งด้านหลักสูตร การเงินการงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป สิ่งสำคัญในกระบวนการบริหารจัดการโรงเรียนแนวโน้มที่เด่นชัดคือระบบการทำงานแบบมีส่วนร่วมที่บูรณาการหน้าที่ของผู้มีส่วนร่วมเป็นแบบหุ้นส่วนหรือเป็นผู้ร่วมหุ้น (Partner) ของผู้ที่มีส่วนได้เสียหรือที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง เป็นการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ที่มีส่วนได้เสีย รูปแบบที่นิยมกันมากคือการบริหารโดยคณะกรรมการโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ตัวแทนครุ ตัวแทนผู้ปกครองและชุมชน ร่วมกับบุคลากรโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ตอบสนองและเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน ของผู้ปกครองและของชุมชนให้มากที่สุด (อุทัย บุญประเสริฐ. 2543 : 1)

หลักการสำคัญในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จะมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จมากกว่ารูปแบบการจัดการศึกษาที่ผ่านมา เนื่องจากยึดหลักการสำคัญดังต่อไปนี้

1. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากกระทรวงและส่วนกลางไปยังสถานศึกษามากที่สุด โดยเชื่อว่าโรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาของเด็ก

2. หลักการมีส่วนร่วม (Participation or Collaboration or Involvement) เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีส่วนร่วมในการบริหารตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษาทั้งครุ ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่าและตัวแทนนักเรียน การที่บูรณาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและจะรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น

3. หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน (Return Power to People) ในอุดมการจัดการศึกษาจะทำกันหลากหลาย โดยอาจจะให้วัดหรือองค์กรในท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ ภายหลังได้ให้กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้จัดการศึกษาเพื่อให้เกิดเอกสารและ

มาตรฐานกลางเกิดความล่าช้า ไม่สอดคล้องต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริง จึงได้มีการคืนอำนาจให้ท้องถิ่นและประชาชนได้จัดการศึกษาอีกรั้ง

4. การทำงานให้บรรลุเป้าหมายนั้นทำกันได้หลายวิธี การเปิดโอกาสให้โรงเรียนมีระบบบริหารด้วยตนเอง มีอำนาจและความรับผิดชอบในการดำเนินงานภายใต้นโยบายและเป้าหมายที่กำหนดโดยส่วนกลาง ผลที่ได้รับน่าจะมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม

5. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance) จากหลักการนี้ ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐานมีองค์กรอิสระทำหน้าที่ ตรวจสอบคุณภาพการบริหารจัดการและการจัดการศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นไปตามกำหนดและเป็นไปตามนโยบายของส่วนกลาง (อุทัย บุญประเสริฐ. 2543 : ก-๑)

นอกจากหลักการที่กล่าวมาแล้วนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : ๓) ได้กล่าวถึงหลักการอื่น ๆ เพิ่มเติม คือ

1. หลักการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน หลักการนี้เน้นการมีผู้นำที่เน้นการสนับสนุนและอำนวยความสะดวก ไม่ใช่ภาวะผู้นำแบบขึ้นนำหรือสั่งการ
2. หลักการพัฒนาทั้งระบบ (Whole School Approach) คือ มีการปรับทั้งในเรื่องโครงสร้างและวัฒนธรรมขององค์กร โดยในการเปลี่ยนแปลงต้องให้ระบบทั้งหมด เที่ยวด้วยและสนับสนุน

การกระจายอำนาจมีหลักสำคัญ ๖ ประการ ได้แก่ หลักการนิติบัญญัติ หลักการมีส่วนร่วม หลักการความเป็นกลางทางการเมือง หลักการความเป็นมืออาชีพทางการศึกษา หลักความเป็นอิสระในการบริหารจัดการและหลักการประกันคุณภาพการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงได้กำหนดบทบาทของสถานศึกษาไว้ครบถ้วน เช่น แนวการจัดกระบวนการเรียนรู้ การประเมินผู้เรียน การจัดทำสาระของหลักสูตร การบริหารวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไป การจัดทำระบบประกันคุณภาพภายใน การระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชน การให้สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลมีอำนาจปกครองดูแล บำรุงรักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากการรัฐที่เป็นสถานศึกษา ให้อิสระในการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา เป็นต้น
(สมศักดิ์ คลประสิทธิ์. 2544 : 1-4)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน อาจสรุปได้ดังนี้

1. หน่วยงานส่วนกลางและหน่วยงานระดับพื้นที่การศึกษา ต้องเปลี่ยนบทบาทในการทำหน้าที่ การกำหนดนโยบายและแผน ด้านอำนวยการ ด้านการกำกับดูแล มาตรฐานค้านการสนับสนุนวิชาการ และการจัดสรรงบประมาณ
2. สถานศึกษาต้องเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร จากเดิมอยู่รับคำสั่งจากหน่วยงานระดับสูงมาเป็นบริหาร โดยการริเริ่มของตนเอง
3. ผู้บริหารสถานศึกษา พัฒนาทักษะให้เป็นผู้บริหารมืออาชีพ มีภาวะผู้นำ สามารถประสานความร่วมมือระหว่างชุมชนกับสถานศึกษา ใน การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการศึกษา มีวิสัยทัศน์การบริหารขัดการเพื่อพัฒนาการศึกษา
4. ครุพัฒนาทักษะในหน้าที่ให้เป็นมืออาชีพ มีความสามารถในการปรับกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
5. ผู้ปกครองและชุมชน เข้าใจบทบาทของการมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษาในสถานศึกษาอย่างใกล้ชิด ผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชนถือเป็นผู้มีส่วนได้เสีย ในการจัดการศึกษาโดยตรง มีอำนาจหน้าที่ร่วมกัน ร่วมคิด (Plan) ร่วมตัดสินใจ (Decision-Making) ร่วมทำ (Implementation) และร่วมประเมิน (Evaluation) เพื่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนจะได้ตอบสนองและเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียนและชุมชนให้มากที่สุด (วิระวัฒน์ อุทัยรัตน์. ม.ป.ป. : 76)

กล่าวสรุปได้ว่า การพัฒนาโรงเรียนสู่การประกันคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน การศึกษาแห่งชาติ จะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยองค์ประกอบหลายประการและองค์ประกอบหนึ่งที่จะช่วยทำให้การพัฒนาโรงเรียนประสบความสำเร็จได้คือ การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งการบริหารด้วยรูปแบบนี้เป็นการจัดระบบการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการพัฒนาโรงเรียนที่ใช้ระบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในรูปแบบคณะกรรมการที่ประกอบด้วย ผู้บริหาร โรงเรียน ผู้แทนครุ ผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน ผู้แทนชุมชน ร่วมกับบริหารโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและชุมชน

1.1.2 กลุ่มสร้างคุณภาพ (Quality Control Circle)

กลุ่มสร้างคุณภาพ หรือเรียกสั้นๆว่า QC หมายถึง กลุ่มนักศึกษาดีเด่น จำนวน 3-10 คน ที่อยู่ในหน่วยงานเดียวกันรวมตัวกันอย่างอิสระเพื่อทำการประเมินร่วมกัน

แก้ปัญหาและการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง ทั้งเพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนาชี่งกันและกัน จุดมุ่งหมายของกลุ่มสร้างคุณภาพ มีดังนี้

1. ต้องการเพิ่มขีดความสามารถในการความคุ้มงานและภาวะผู้นำของผู้บังคับบัญชาชั้นต้น โดยให้เกิดการพัฒนาตนเองอย่างไปลำดับไป
2. ให้ทุกคน ตั้งแต่หัวหน้าไปจนถึงพนักงานปลายแ两端ได้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเพิ่มขวัญกำลังใจและความคุ้มคุณภาพ ปัญหาและแก้ไขปรับปรุงงาน โดยอาศัยกิจกรรมกลุ่มคุณภาพเป็นสื่อกลาง
3. ให้กิจกรรมควบคุมคุณภาพทั่วทั้งองค์กร เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและสอดคล้องกับหลักการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ มี 4 ประการคือ

- 1) ต้องไม่ขาดกันนโยบายของหน่วยงาน
- 2) สามารถปฏิบัติตามได้อย่าง
- 3) ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม
- 4) ทำงานอย่างต่อเนื่อง

องค์ประกอบของกลุ่มสร้างคุณภาพนี้ ประกอบด้วยสมาชิก 3 ฝ่าย ได้แก่ หัวหน้ากลุ่ม เลขาธุการกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม มีกระบวนการในการบริหารงานของกลุ่มสร้างคุณภาพ 4 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) P = Plan หมายถึง การวางแผน
- 2) D = Do หมายถึง การปฏิบัติ
- 3) C = Check หมายถึง การตรวจสอบ
- 4) A = Action หมายถึง การปรับปรุงแก้ไข

มหาวิทยาลัยราชภัฏปะตู

RAJABHAT MAHASARASIAM UNIVERSITY

การบริหารตามวัตถุประสงค์ หรือ MBO เป็นแนวทางการบริหารงานระบบหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์หรือผลงานเป็นหลัก การบริหารตามวัตถุประสงค์ จึงเป็นระบบการบริหารงานระบบหนึ่งซึ่งช่วยให้การบริหารสามารถเชื่อมโยงเครื่องมือและวิธีการทำงานให้สอดคล้องเข้ากันได้เป็นอย่างดีกับวัตถุประสงค์ของงาน

1. การบริหารตามวัตถุประสงค์ มีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้
 - 1) มีการกำหนดวัตถุประสงค์ขึ้นสำหรับตัวแห่งต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่บริหาร
 - 2) มีการเชื่อมโยงวัตถุประสงค์ระหว่างฝ่ายอำนวยการและฝ่ายปฏิบัติการ

- 3) เน้นในการวัดและการควบคุม
- 4) ผู้บังคับบัญชาจะระดับสูงเข้ามามีส่วนร่วมด้วย
- 5) ฝ่ายอำนวยการให้การสนับสนุนตั้งแต่เริ่มแรก
2. การบริหารตามวัตถุประสงค์ มีกระบวนการที่สำคัญ ดังนี้
 - 1) กำหนดวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน
 - 2) กำหนดคุณลักษณะของงานที่มุ่งหวังจะให้เป็นเป้าหมายของ
การดำเนินงาน
 - 3) ใช้เป้าหมายที่กำหนดขึ้นนี้เป็นเครื่องนำทางสำหรับการปฏิบัติงาน
3. กิจกรรมของการบริหารงานตามวัตถุประสงค์ มี 4 ประการ คือ
 - 1) การวางแผน
 - 2) การจัดสรรงาน
 - 3) การอำนวยการ
 - 4) การควบคุม

1.1.4 การบริหารแบบมีส่วนร่วม

การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นความพยายามที่จะชูงใจให้ผู้ร่วมงานที่ปฏิบัติงานในองค์กรนั้นมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมรับผิดชอบและร่วมมือกันในการพัฒนางานด้วยความเต็มใจ

1. เทคนิคที่สำคัญในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ดังนี้
 - 1) การใช้กลุ่มงานเฉพาะกิจและคณะกรรมการ (Special task forces and Committee)
 - 2) การมีคณะกรรมการอยู่ให้คำแนะนำ
 - 3) การใช้แนวความคิดของหมุดเชื่อมโยง (Linking Pin)
 - 4) การติดต่อสื่อสารแบบเปิดประชุม
 - 5) การระดมความคิด
 - 6) การฝึกอบรมแบบต่าง ๆ
 - 7) การบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์ (MBO)
2. ประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ
 - 1) ช่วยสร้างความสามัคคีและรวมพลังของบุคคลในองค์กร
 - 2) ช่วยให้ทราบถึงความต้องการขององค์กรทั้งหมด

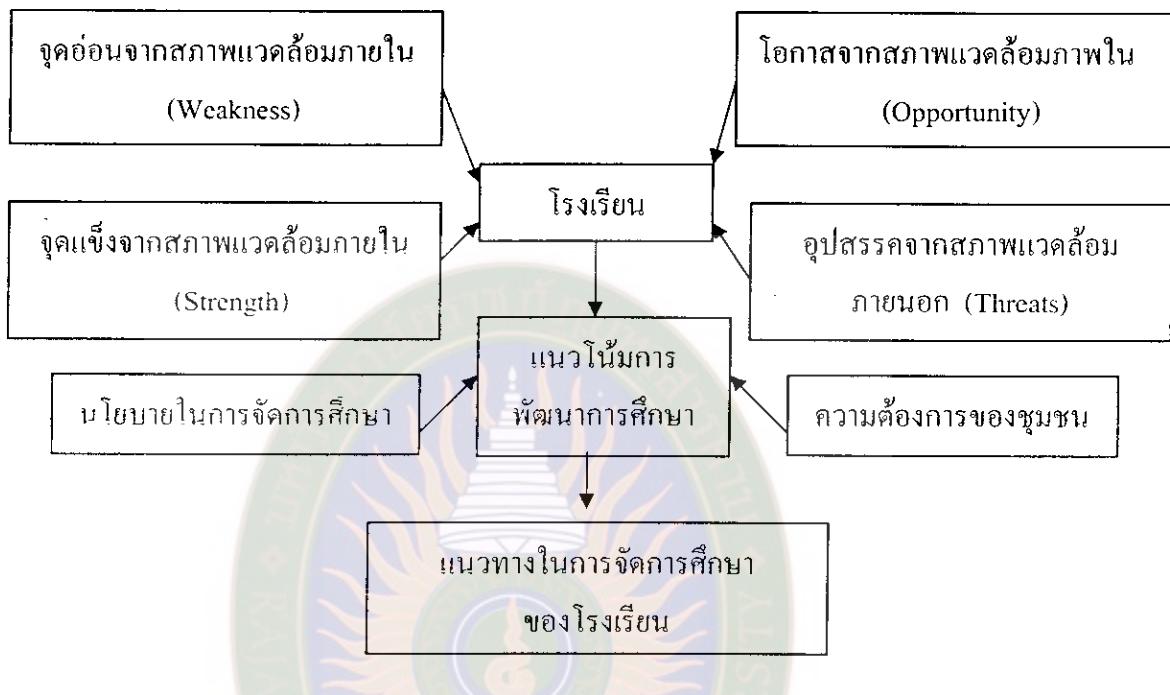
- 3) ช่วยเพิ่มพูนประสิทธิภาพการทำงานให้สูงขึ้น ลดความเสี่ยงชาใน การปฏิบัติงาน การเข้ามาร่วมงาน
- 4) ช่วยลดความขัดแย้งและการต่อค้านจากพนักงานระดับต่ำ
- 5) ช่วยสร้างบรรยากาศในการทำงานและทำให้สุขภาพกิจของคนในองค์กรดีขึ้น
- 6) ช่วยเพิ่มผลผลิตในองค์กร
- 7) สร้างหลักการประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในองค์กร
- 8) ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด และทะนุถนอม
- 9) ทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความรู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร
- 10) เป็นการแบ่งเบาภาระหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาในด้านการควบคุมงานให้ลดน้อยลงและทำให้ผลของงานดีขึ้น

1.1.5 แนวคิดการวิเคราะห์สภาพโรงเรียน (SWOT)

การวิเคราะห์สภาพโรงเรียน เพื่อศึกษาแนวโน้มพัฒนาการศึกษาให้มีความเหมาะสมสมศักดิ์สิทธิ์กับความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น โดยแนวโน้มการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนต้องมีความเป็นไปได้ในการพัฒนาตามเงื่อนไข ข้อจำกัดและองค์ประกอบที่มีอยู่ทั้งหมด คือการจัดการศึกษา ซึ่งได้แก่ นโยบายในการจัดการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด รูปแบบการบริหารงานของโรงเรียนและปัจจัยที่เกี่ยวข้องอื่นๆ การศึกษาความต้องของชุมชนเป็นการสำรวจความต้องการขององค์กรของชุมชนที่โรงเรียนต้องมี ความต้องการของผู้ปกครอง นักเรียนและความต้องการของชาวบ้านในชุมชน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

**การวิเคราะห์สภาพของ โรงเรียนเพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาการศึกษาของ
โรงเรียนสามารถสรุปได้ดังแผนภาพที่ 1**

**แผนภาพที่ 1 แสดงการวิเคราะห์สภาพโรงเรียนเพื่อกำหนดแนวทางการจัดการศึกษา
ของโรงเรียน (SWOT)**

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 13

1.1.6 การบริหารคุณภาพทั้งองค์กร (Total Quality Management)

การบริหารคุณภาพทั้งองค์กร ที่เรียกย่อ ๆ ว่า TQM ได้เริ่มขึ้นเมื่อ พ.ศ.2499 โดย เฟเจนบัม (Feigenbaum) ได้นำแนวคิดของ จูราน (Juran) ไปพัฒนาและเสนอให้มี การควบคุมคุณภาพทั้งองค์กร (Total Quality Control) เรียกย่อว่า TQC โดยมีหลักการสำคัญ คือ เม้นไหสนาซิกกุกคนในองค์การ นับตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงจนถึงพนักงานระดับล่าง ได้มีส่วนร่วมในการปรับปรุงธุรกิจการทำงาน และกระบวนการทำงานให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ตลอดเวลา เกณฑ์กระบวนการบริหารคุณภาพทั้งองค์กร มีองค์ประกอบ 8 ประการ ดังต่อไปนี้

1) เจตจำนงอันมั่นคงและความผูกพันที่มีต่อคุณภาพ (Commitment)

หมายถึง องค์กรต้องผูกพันตัวเองในการปรับปรุงคุณภาพด้วยความมั่นจริงจัง ยาวนานและ ทั่วทั้งองค์กร การผูกพันในที่นี้หมายรวมถึงการเสียสละทรัพยากร เช่น เวลา กำลังคนและ

งบประมาณ ทั้งนี้ โดยเริ่มต้นที่ผู้บริหารระดับสูงด้วยการกำหนดนโยบายมุ่งสู่คุณภาพที่ชัดเจน ชี้นำแนวคิดและสร้างบรรยาการของรายอุปการะเปลี่ยนแปลงเพื่อปรับปรุงคุณภาพ อย่างทั่วถึง

2) รณรงค์ให้เกิดการรับรู้และเข้าใจอย่างลึกซึ้งจนเกิดจิตสำนึกทั่วองค์กร (Awareness) หมายถึง การถ่ายทอดคนนโยบายให้พนักงานทุกระดับรับทราบ ชี้แจงความจำเป็น และเขตจำกัดอันแน่วแน่ของฝ่ายบริหารในการพัฒนาคุณภาพทั่วทั้งองค์กร

3) ตั้งเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพ (Results) การตั้งเป้าหมาย คือ การกำหนดผลสำเร็จของกิจกรรมซึ่งควรจะวัดได้

4) จัดโครงสร้างองค์กร (Organization) หมายถึง การจัดโครงสร้างองค์กร ด้านพัฒนาคุณภาพเพื่อทุกคนมีบทบาทและมีส่วนร่วม เพื่อจัดทำหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการและหน่วยделระดับ

5) วางแผนปฏิบัติ (Planning) หมายถึง การวางแผนปฏิบัติการเพื่อให้ระบบการพัฒนาคุณภาพปราศจากภัยเป็นจริงในองค์กร โดยการนำเอาองค์ประกอบของการบริหารคุณภาพทั่วองค์กร 8 ประการนี้มาแยกเป็นกิจกรรมย่อยๆ เพื่อนำไปปฏิบัติโดยระบุผู้รับผิดชอบ และเวลาที่จะดำเนินการให้สำเร็จไว้ด้วย และสามารถทำงานกันไปทั้ง 8 องค์ประกอบโดยที่ได้แต่อาจขัดแย้งกันหลังและความยากง่ายของกิจกรรม

6) ติดตามความก้าวหน้าและประเมินผล (Accountability) เมื่อพนักงานมีความผูกพันและความรับผิดชอบต่อเป้าหมายของแต่ละกลุ่มแล้ว ขณะทำงานพัฒนาคุณภาพ จะต้องมีระบบการติดตามความก้าวหน้า ควบคุมคุณภาพ สนับสนุน ชี้นำ วัดผลงานและประเมินผลความสำเร็จ

7) แสดงความชื่นชมต่อพนักงานในความก้าวหน้าหรือความสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพ (Recognition) หมายถึง การที่ผู้บริหารระดับสูงแสดงความชื่นชมต่อความก้าวหน้าหรือความสำเร็จหรือมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพของพนักงาน ขณะเดียวกัน ก็เป็นการรณรงค์กระตุ้นให้หนังงานที่ยังไม่ได้เข้าร่วมกันมาร่วม หรือสนับสนุนกิจกรรมคุณภาพด้วยความสมัครใจ

8) ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงระบบพัฒนาคุณภาพ (Renewal) ระบบพัฒนาคุณภาพจำเป็นต้องมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เหมาะสม ตลอดเวลาที่เปลี่ยนไป และสอดคล้องกับประสบการณ์ของพนักงานที่เพิ่มพูนขึ้น ซึ่งจะทำให้ระบบการพัฒนาคุณภาพกลายเป็นวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมของพนักงานในองค์กรในระยะยาว

กล่าวสรุปได้ว่า การบริหารโรงเรียนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาคือ เป้าหมายสำคัญของการบริหารโรงเรียนโดยเฉพาะคุณภาพนักเรียน แต่การบริหารที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวสามารถดำเนินการได้หลายแนวทางตามคุณลักษณะของผู้บริหาร สถานที่ ช่วงเวลา และสถานการณ์ ซึ่งไม่ได้เป็นสูตรสำเร็จที่ใครนำไปปฏิบัติแล้วจะประสบผลสำเร็จ แม้จะมีผู้เสนอแนวคิด ทฤษฎี การบริหาร ไว้จำนวนมาก ตลอดจนได้เห็นตัวแบบของผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จแล้วก็ไม่ได้หมายความว่าจะสามารถนำแนวคิด ทฤษฎี การบริหารและตัวแบบเหล่านั้นมาใช้ได้ ผู้บริหารยังจำเป็นต้องปรับหรือทดลองให้สอดคล้องกับบริหารและตัวแบบเหล่านั้นมาใช้ได้ ผู้บริหารยังจำเป็นต้องปรับหรือทดลองให้สอดคล้องกับ โรงเรียน คุณลักษณะของตัวเอง ประสบการณ์การบริหาร ตลอดจนเงื่อนไข และข้อจำกัดของ โรงเรียน ให้กลายเป็นแนวทางของการบริหาร โรงเรียนของตัวเองที่มั่นใจว่าสามารถดำเนินการสู่เป้าหมาย การพัฒนาโรงเรียนสู่การประกันคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติได้

1.2 การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาคือกระบวนการที่ใช้กระบวนการสังคมและประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าคือ บริการที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าคือ บริการนิยม ที่นี่เพราหมนุษย์เป็นผู้จัดกระทำสิ่งต่างๆ ให้เกิดการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ก้าวหน้าขึ้นเรื่อยๆ และจากการที่ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี การสื่อสาร ได้พัฒนาไปมากจนทำให้สามารถสื่อสารกันได้ทุกมุมโลกหรือที่เรียกว่าไร้พรมแดนในการสื่อสารกัน ข้อมูลข่าวสารมีอิทธิพลสูงต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ทุกอาชีพต้องแข่งขัน และยังชิงความได้เปรียบ จึงจะสามารถนำพาองค์กรหรือการองค์กรของสถาบันนั้นได้ ดังนั้น ทุกประเทศจึงเร่งพัฒนาประชากรของตนโดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพ ประชาชน เพื่อให้มีทักษะและความสามารถในการใช้ความได้เปรียบทั้งด้านการค้า และ การพัฒนาสังคมประเทศของตนให้เจริญก้าวหน้าขึ้นต่อไป ซึ่งมีการดำเนินการพัฒนาดังนี้

1.2.1 แนวทางพัฒนาคุณภาพการศึกษา

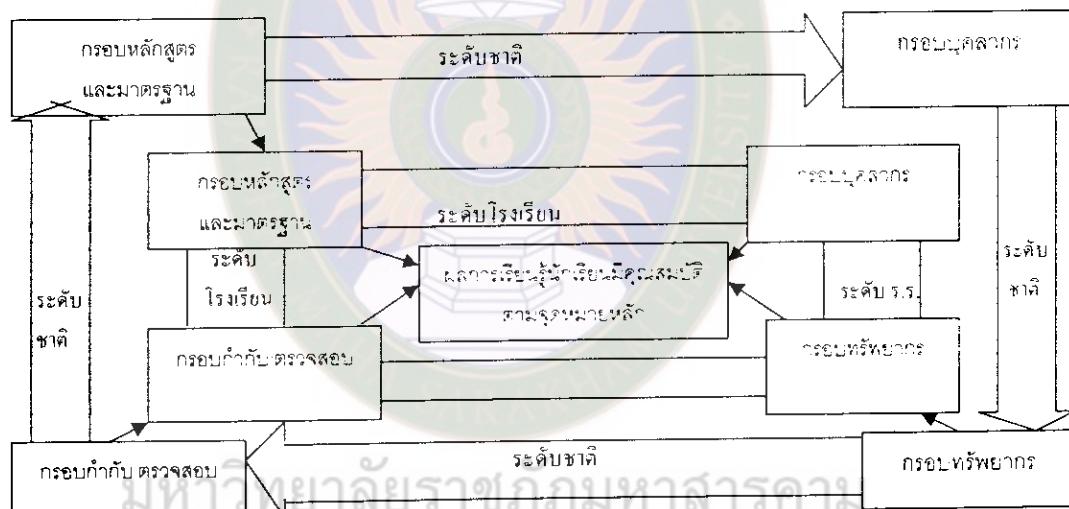
การจัดการศึกษาของประเทศไทยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นั้นเน้นการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความรู้ความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และ ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตาม คุณธรรมชาติและเติมสักภพและต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม ขบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดและกระบวนการคิดและการศึกษา โดยจัดให้มีการพัฒนาสาระ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา โดยจัดให้มีการพัฒนาสาระ

กระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและเป็นการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องเป้าหมายที่กำหนดไว้ จึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งประเทศในด้านต่างๆ

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (ม.ป.ป. : 4) ได้กล่าวถึงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับชาติและระดับโรงเรียนไว้ พอสรุปได้ดังนี้

1) การพัฒนาคุณภาพการศึกษา รู้จักเป็นผู้กำหนดเป้าหมายการศึกษา กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ กำหนดมาตรฐานของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา กำหนดมาตรฐานของทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา

2) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน โรงเรียนจะดำเนินการโดยประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา และโรงเรียนควรจัดให้มีระบบคุณภาพ และแผนการพัฒนาคุณภาพ การควบคุมคุณภาพ การกำกับ คิดตาม ประเมินผลและการรายงาน

แผนภาพที่ 2 แสดงรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับชาติและระดับโรงเรียน

ที่มา : สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. ม.ป.ป. : 4

การพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือการที่องค์ประกอบของคุณภาพการศึกษา ซึ่งสถาบันนานาชาติเพื่อการวางแผนการศึกษาของยูเนสโก (International Institute for Education Planing : UNESCO) กล่าวว่า คุณภาพการศึกษามีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ที่มีความสัมพันธ์เชิงระบบซึ่งกันและกันคือ ประการแรก คุณภาพของปัจจัย (input) ที่ใช้

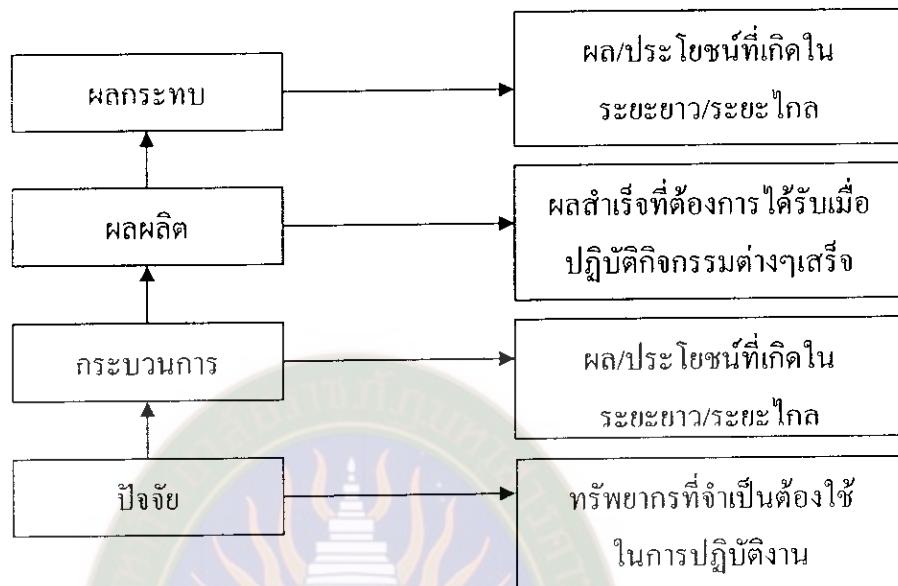
ในการเรียนการสอน ได้แก่ หลักสูตร ครุและบุคลากรทางการศึกษา ประการต่อมาคือคุณภาพของกระบวนการ (process) ได้แก่ การเรียนการสอนและการบริหารจัดการ และประการสุดท้ายคือคุณภาพของผลผลิต (output) ทางการศึกษา ได้แก่ คุณภาพของนักเรียน อันประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (อำนาจ จันทวนิช และ ไฟจุรย์ แข่นพงษ์. 2542 : 4)

ในด้านแนวคิดในการพัฒนาการศึกษา กรมวิชาการ (2538 : 6-19) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. แนวคิดยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นเลิศ มีหลักการที่สำคัญคือ การตั้งจุดหมายท้าทาย และดำเนินการให้บรรลุจุดหมาย กระบวนการทำงานที่เริ่มจากการคิด ค้นหา ทดลองใช้วิธีการทำงานแบบใหม่เพื่อไปได้ผลดีกว่าเดิม ซึ่งมีแนวปฏิบัติโดยเน้นให้ใช้ความคิดให้เห็นภาพการดำเนินการตลอดแนว แล้วลงมือปฏิบัติอย่างมุ่งมั่น โดยจะต้องศึกษาข้อมูลของนักเรียน และวางแผนวัตถุประสงค์แล้วนำมามีรับให้เข้ากับวิธีการเดิมและใช้นวัตกรรมแก้ไขข้อมูลเพื่อร่วมกับนักเรียนให้ดีขึ้น

2. แนวคิดกระบวนการพัฒนา ต้องทำให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างผู้ปฏิบัติและผู้เกี่ยวข้อง โดยใช้กระบวนการพัฒนาเชิงระบบ เริ่มจากสร้างความตระหนักรว่าง ของการพัฒนาต่อจากนั้นให้วิเคราะห์หาจุดที่จะพัฒนาและแสวงหาวิธีใหม่ ๆ ใน การพัฒนา นำไปเป็นแนวทางลงมือปฏิบัติกรรมวิธีการพัฒนาที่กำหนดไว้แล้วดำเนินการตรวจสอบผลที่เกิดจากการปฏิบัติงาน สิ่งที่สำคัญต้องสร้างความภาคภูมิใจในผลงานที่ได้พัฒนาแล้วด้วย

3. แนวคิดระบบของงานซึ่งต้องมีองค์ประกอบต่างๆ (ปัจจัย) มาทำหน้าที่ (กระบวนการ) เพื่อให้เกิดสภาพความสำเร็จปลายทางที่กำหนด (ผลผลิต) อันจะนำไปสู่คุณประโยชน์ที่พึงประสงค์ (ผลลัพธ์) โดยลักษณะการทำงานของระบบเป็นการประสานสัมพันธ์ที่พึงประสงค์ ดังปรากฏในแผนภาพที่ 3

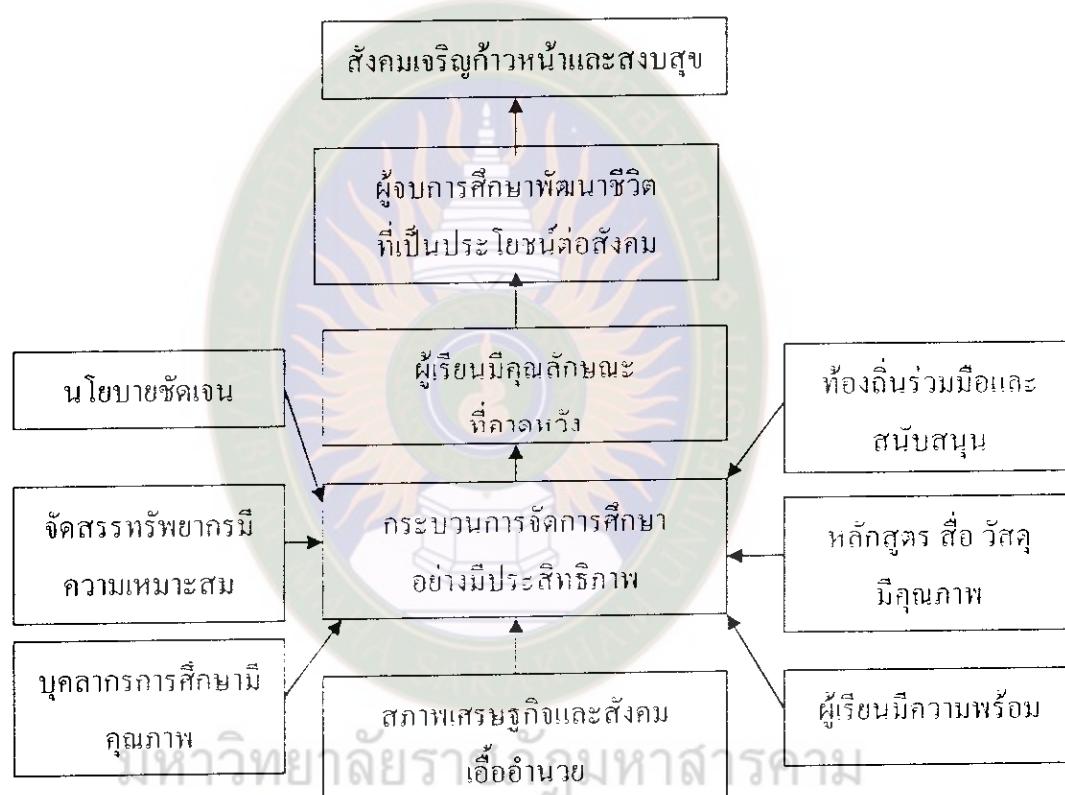
แผนภาพที่ 3 แสดงลักษณะการทำงานของระบบ

ที่มา : กรมวิชาการ. 2538 : 10

4. แนวคิดข้อมูลสารสนเทศกับการพัฒนาการศึกษา ข้อมูลสารสนเทศเป็นองค์ประกอบที่สำคัญย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะเป็นเครื่องมือประกอบการพิจารณาของการดำเนินงานทุกขั้นตอนตั้งแต่กำหนดนโยบายบริหาร การวางแผนและการประเมินด่างๆ การควบคุมการใช้ทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพตามแผน รวมทั้งการควบคุมการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ การจัดทำข้อมูลสารสนเทศจะต้องมีลักษณะกว้างขวาง ถูกต้องตาม เป็นจริง เป็นปัจจุบันและทันสมัย

ในฐานะที่สถานศึกษาเป็นองค์กรหนึ่งซึ่งเป็นระบบย่อยของระบบการศึกษาและเป็นหน่วยปฏิบัติที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามความคาดหวังของหลักสูตร โดยตรง กระบวนการในการพัฒนาสถานศึกษาให้สำเร็จตามเป้าหมายได้นั้น กรมวิชาการ กล่าวว่า ต้องพิจารณาสภาพความสำเร็จในการจัดการศึกษาใน 3 ด้าน คือ ประการแรก สภาพความสำเร็จที่ด้านนักเรียนตามเป้าหมายของหลักสูตรที่มุ่งให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาชีวิตที่ได้ทำประโยชน์ของสังคม โดยพัฒนาให้เกิดคุณลักษณะ 3 ประการ คือ คุณลักษณะในการพัฒนาตน พัฒนาอาชีพและพัฒนาสังคม ซึ่งได้แก่ ความรู้ ความคิด ทักษะกระบวนการในการทำงาน การใช้เทคโนโลยี คุณธรรม จริยธรรม ทุกค่านิยมและความสามารถในการขัดการ ประการต่อมาคือ สภาพความพร้อมของการดำเนินงาน ซึ่งได้แก่ การบริหารจัดการในหน่วยงาน

อย่างเป็นระบบ การดำเนินที่สอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่มีประสิทธิภาพ และการแนะนำฯ การนิเทศอย่างเป็นระบบ รวมทั้งการประสานงานร่วมมือ กันทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ปัจจุบันของปัจจุบันและสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้แก่ บุคลากร อาคารสถานที่ สื่อ และวัสดุอุปกรณ์เพียงพอและเหมาะสม สภาพเศรษฐกิจ และสังคมเอื้ออำนวย ได้รับความช่วยเหลือจากผู้ปกครองและชุมชน (กรมวิชาการ. 2539 : 31-35) ดังแสดงในแผนภาพที่ 4

แผนภาพที่ 4 แสดงเป้าหมายของหลักสูตรกับการพัฒนาโรงเรียน

ที่มา : กรมวิชาการ. 2539 : 33

ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในด้านขององค์ประกอบที่สำคัญในการจัด การศึกษาที่ช่วยเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้สูงขึ้นนั้น กรมวิชาการ (2539 ข : 46) กล่าวว่า โรงเรียนจะต้องมีระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับท้องถิ่นเพื่อพัฒนาหลักสูตร และการเรียนการสอนให้สอดคล้อง สนองกับความต้องการของท้องถิ่น ผู้บริหารต้องมี

ความสามารถบริหารหลักสูตร กระดุ้นให้ครูทำการสอน คู่มือครู สนับสนุนในการวางแผนพัฒนาการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นคุณภาพความรู้ ความสามารถที่ด้านนักเรียนเป็นเป้าหมายมีระบบการติดตามผลการประเมิน ตรวจสอบและแนะนำทางแก้ปัญหา อุปสรรคจัดให้มีการนิเทศภายในเพื่อปรับปรุงแก้ไขปฏิบัติงานให้ดี สำหรับครูจะต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ปรับปรุงวิธีการสอน คิดค้นพัฒนานวัตกรรมและเทคนิควิธีการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร และสภาพชีวิตจริงให้มากที่สุดและในการดำเนินการจัดการศึกษาต้องให้ชุมชนเป็นรากฐานในการสนับสนุนการจัดการศึกษา ซึ่งผู้ปกครองและชุมชนเป็นกำลังสำคัญในการสนับสนุนการศึกษาการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงสร้าง และชุมชนมีส่วนในการแสดงความต้องการทางด้านหลักสูตร การเรียนการสอน การเริ่มโครงการที่ผู้ปกครองได้ประโยชน์จากการศึกษา การใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น การจัดความยืดหยุ่นของการเรียนและ การทำกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติที่ตรงกับสภาพท้องถิ่น เป็นแนวทางหนึ่งที่จะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีและสถานศึกษาต้องให้ความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งจะมีส่วนช่วยเหลือโรงเรียนเป็นอย่างมาก โดยผู้บริหารต้องคำนึงถึงสมรรถภาพสำคัญของนักพัฒนาซึ่งໄດ้แก่ ความสามารถอพัฒนาตนเองให้ทันสังคม ได้มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณที่เป็นระบบ และมีการวางแผนอย่างมีขั้นตอน

ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ยั่งยืน วัตถุ กันทรัพย์ (2541 : 60-65) ได้
กล่าวถึงแนวคิดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในการจัดการศึกษาที่จะไปสู่
การพัฒนาที่ยั่งยืนพอสรุปได้ว่า ในการดำเนินการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนต้องกำหนดให้มี
งานพัฒนาให้เป็นส่วนหนึ่งของระบบงานโรงเรียน โดยจัดอย่างต่อเนื่องกระบวนการ
ทั้งหมดและครอบคลุม ทุกส่วนของระบบงาน และต้องคำนึงถึงการพัฒนาสิ่งที่เป็นโครงสร้าง
พื้นฐานในระบบก่อนหรือพัฒนาไปพร้อมๆกับการพัฒนาส่วนเสริมอื่นๆ ในกรณีสามารถ
กำหนดงานที่พัฒนาโดยแบ่งลักษณะงานออกเป็น 3 ด้านระบบงานและกระบวนการทำงาน
ด้านเทคนิคหรือวิธีการและด้านบุคลากร ทั้งนี้ โรงเรียนต้องจัดให้มีกระบวนการพัฒนาคุณภาพ
ในระบบงานซึ่งต้องประกอบด้วย การตรวจสอบปัญหาความต้องการ การวางแผน การ
ดำเนินงานและประเมินตนเองแล้วนำผลการประเมินไปปรับปรุงงาน และจัดให้บุคลากรทุกคน
ใน โรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาทั้งในด้านการอุดช่องว่างคิดและการลงมือปฏิบัติ มีส่วน
ร่วมในการรับผิดชอบด้านบทบาทหน้าที่ของตน มีส่วนรับรู้ปัญหาและความสำเร็จของงานที่ทำ
และมีส่วนภาคภูมิใจในความสำเร็จของการพัฒนา ซึ่งในการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคนนี้
เป็นหลักการสำคัญที่จะช่วยให้การพัฒนาอย่างยั่งยืน

แนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 จำนวน จันทวันนิช และไฟบูลย์ แจ่มพงษ์ (2542 : 7-10) กล่าวว่า “ต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งระบบ ซึ่งได้แก่ ปัจจัยนำเข้าและกระบวนการที่สำคัญที่ต้องได้รับการพัฒนาใน กันที่ ได้แก่ หลักสูตร ครุและบุคลากรทางการศึกษา กระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ โดยมีการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา”

กล่าวโดยสรุป แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนให้ได้มาตรฐานความเกณฑ์ มาตรฐานการศึกษา มีปัจจัยสำคัญ ๆ ประกอบในการพัฒนาคุณภาพได้แก่ หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน กระบวนการบริหารและ การจัดการ ครุและบุคลากรทางการศึกษา และ ทรัพยากรในการจัดการศึกษา ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อคุณภาพการศึกษาโดยตรงและมี ความสัมพันธ์กับกระบวนการจัดการศึกษาทั้งระบบ คือ คุณภาพปัจจัย กระบวนการ และ ผลผลิต โดยต้องคำนึงถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค และบริบทของโรงเรียนเป็นแนวทาง ในการพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา สำหรับกระบวนการที่เป็น กลไกในการผลักดันให้เกิดการพัฒนาคุณภาพและมีความสัมพันธ์กับปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุกปัจจัยอย่างแท้จริงคือ การประกันคุณภาพการศึกษา

1.2.2 การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

เมื่อสถานศึกษามีมาตรฐานสถานศึกษาแล้ว สถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ต้องร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยเริ่มจากการกำหนด วิสัยทัศน์หรือความคาดหวัง ของสถานศึกษาซึ่งเป็นสภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นจาก การจัดศึกษาตามแผนระยะยาว โดยต้องคำนึงถึงความต้องการหรือความคาดหวังของผู้ที่มี ส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholder) ซึ่งได้แก่ ผู้บริหาร คณะกรรมการ ผู้ปกครอง กรรมการ สถานศึกษาและชุมชนที่มีต่อสถานศึกษา มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนและนโยบายของ หน่วยงานต้นสังกัดและที่สำคัญต้องสอดคล้องกับศักยภาพของสถานศึกษาอีกด้วย

เมื่อสถานศึกษามีการกำหนดวิสัยทัศน์หรือความคาดหวังแล้ว จึงร่วมกันกำหนด ลิ่งที่สถานศึกษาต้องกระทำให้เกิดผลตามวิสัยทัศน์ หรือความคาดหวังที่ร่วมกันตั้งไว้ ซึ่งได้แก่ การกิจกรรมพัฒกิจของสถานศึกษานั่นเอง ทั้งนี้ในแต่ละกิจกรรมลุเป้าหมายปลายทางใน การพัฒนาและมีการกำหนดเทคนิค วิธีการที่จะทำให้การกิจกรรมลุเป้าหมาย ซึ่งได้แก่ ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาของสถานศึกษา การกำหนดต่าง ๆ เหล่านี้จะต้องคำนึงถึง

ความสอดคล้องระหว่าง วิสัยทัศน์ การกิจ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแผนงานหรือโครงการ กิจกรรมที่สถานศึกษาที่จะดำเนินการในแต่ละปีตามที่ได้วางแผนไว้ ธรรมนูญสถานศึกษา หรือแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา หลังจากนั้นจึงทำการรวมรวมแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สถานศึกษาที่จะดำเนินการในแต่ละปีมาจัดทำเป็นแผนพัฒนาคุณภาพในระยะสั้น ที่เรียกว่า แผนปฏิบัติการประจำปี การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งระยะสั้น จะต้องมีตัวแทน ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมลงนามและ รับรองแผนที่ได้ร่วมกันกำหนดขึ้นด้วยเพื่อให้ผู้ที่มี ส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมรับทราบและรับผิดชอบในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมในแต่ละภารกิจของแต่ละปีนั้น โรงเรียน ต้องคำนึงถึงความสำคัญหรือความจำเป็นเร่งด่วน รวมทั้งพิจารณาว่าสามารถตอบสนอง วิสัยทัศน์หรือภารกิจได้หรือไม่ โรงเรียนต้องมีการจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน โครงการ กิจกรรม อาจกำหนดเป็นแผนระยะสั้นหรือต่อเนื่อง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าจะสามารถตอบสนองต่อ เป้าหมายที่ตั้งไว้ได้หรือไม่ เพียงไร ที่สำคัญควรให้ครอบคลุมวิสัยทัศน์ การกิจ เป้าหมาย และชุดเนื้อหาของโรงเรียนที่กำหนดไว้ แผนงาน โครงการ กิจกรรมเหล่านี้ไม่ควรกำหนดให้มาก เกินไปจนไม่สามารถปฏิบัติได้จริงในแต่ละปี แผนงาน โครงการ กิจกรรมเดียวถ้าสามารถ ตอบสนองหลาย ๆ ภารกิจหรือเป้าหมาย ก็จะเป็นการดีและที่สำคัญสถานศึกษาคำนึงถึง ศักยภาพของสถานศึกษาด้วย ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลากร ในสถานศึกษา ทรัพยากร งบประมาณ และสภาพทั่วไปของสถานศึกษา

1.2.3 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สถานศึกษาดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแผนการดำเนินงานที่ได้ ร่วมกันวางแผนไว้โดยผู้บริหาร บุคลากรภายในสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องร่วมกัน ดำเนินการจัดการเรียนการสอนและดำเนินกิจกรรมตามแผนงานและโครงการให้ดำเนินการ ไป อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการควบคุม กำกับ ติดตามและนิเทศ จากผู้บริหารหรือผู้ที่ รับผิดชอบตั้งแต่โครงการจนสิ้นสุดแผนงาน โครงการและกิจกรรม

1.2.4 การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา

เมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมตามแผนงาน โครงการ ได้ดำเนินกิจกรรมตามแผนไปแล้ว สถานศึกษาจำเป็นต้องมีการตรวจสอบ ทบทวน และติดตามอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เริ่มโครงการระหว่างดำเนินโครงการและสิ้นสุดโครงการ

โดยผู้บริหารเป็นผู้ดำเนินการหรือให้ผู้แทนเป็นผู้ดำเนินการนิเทศติดตามและตรวจสอบ
การดำเนินงานของสถานศึกษา กระบวนการการตรวจสอบผลการดำเนินงานหรือเรียกอีกอย่าง
ว่า การประเมินตนเองและสถานศึกษา ก็จะมีรูปแบบไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับสภาพภาพ
ของสถานศึกษา กล่าวคืออาจใช้วิธีง่าย ๆ เช่น การประชุมพบประเพื่อสรุปผลหากดีคุณลักษณะ
ของแผนการดำเนินงานหรืออาจใช้กระบวนการประเมินตนเองที่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการการ
ประเมินตนเองของสถานศึกษา โดยตรงโดยเริ่มตั้งแต่การกำหนดบทบาทหน้าที่ผู้รับผิดชอบใน
แต่ละขั้นตอน กำหนดกรอบการประเมินตนเองและการสรุปผล

สำหรับการกำหนดกรอบในการประเมินตนเอง ตามกิจกรรมการกิจกรรมหรือ
มาตรฐานของโรงเรียน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการตรวจสอบและติดตามผลนั้น เป็นการบอก
ให้ทราบถึงวิธีการ เครื่องมือ ผู้ให้ข้อมูล วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลการสรุปผล ระยะเวลาและผู้รับ
ผิดชอบ ซึ่งเมื่อสถานศึกษาได้กรอบการประเมินตนเองแล้ว ก็ลงมือดำเนินการตามกรอบ
การประเมินที่กำหนดไว้ ได้แก่ เครื่องมือเพื่อทำไปใช้ตรวจสอบตามระยะเวลาที่กำหนดไว้

เมื่อสถานศึกษาได้ทำการตรวจสอบโดยการประเมินตนเองแล้วผู้บริหารล้องนำ
การประเมินตนเองไปใช้ในการวางแผน กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพในการศึกษา
ต่อไปหรือนำผลที่ได้ปรับปรุงแผนงาน โครงการนประสบความสำเร็จต่อไป

ในขณะที่โรงเรียนกำลังดำเนินงานตามระบบในโรงเรียน โดยเริ่มตั้งแต่การกำหนด
มาตรฐานโรงเรียน ธรรมนูญโรงเรียน การปรับปรุงแก้ไขการจัดทำแผนปฏิบัติประจำปี
การดำเนินตามแผน การประเมินตนเอง การสรุปการประเมินตนเอง สถานศึกษาจะได้รับการ
นิเทศกำกับ ติดตามและช่วยเหลือการสนับสนุนจากหน่วยงานสังกัดในทุกขั้นตอน

1.2.5 การประเมินคุณภาพการศึกษา

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

เมื่อสถานศึกษาดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพในโรงเรียน ตั้งแต่
การจัดการระบบบริหารและสารสนเทศ การพัฒนาการศึกษา การจัดการศึกษา หรือ
ธรรมนูญสถานศึกษา การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี การดำเนินการตามแผน ตรวจสอบ
คุณภาพศึกษาและ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา จำเป็นต้องได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษา
โดยการดำเนินได้ใน 2 ลักษณะ คือ

การประเมินผลสัมฤทธิ์นักเรียนตามสาระการเรียนรู้ และคุณลักษณะที่
สำคัญตามหลักสูตรสถานศึกษาเป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์นักเรียนในทุกระดับช่วงชั้นของ
สถานศึกษา โดยมุ่งเน้นให้ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระ คุณภาพลักษณะที่พึงประสงค์
ความสามารถในการอ่าน การคิด การวิเคราะห์ การเขียน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้วย

เครื่องมือประเมินที่ได้มาตรฐาน ในขณะเดียวกันหน่วยงานต้นสังกัดจะดำเนินการการประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในระดับชั้น ป.3 ป.6 และ ม.3 ในทุกสถานศึกษา เพื่อเก็บข้อมูลการประเมินกับเกณฑ์มาตรฐานกลางและยกระดับคุณภาพสถานศึกษา

การประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานสถานศึกษา โดยสถานศึกษาจะต้องดำเนินในการประเมินคุณภาพการศึกษาตามกรอบมาตรฐานสถานศึกษาที่ร่วมกันกำหนดในทุกมาตรฐาน ด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม ดำเนินการด้วย

1.2.6 การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี

เมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพภายใต้ สถานศึกษา เสร็จเรียบร้อยแล้ว สถานศึกษาจะต้องดำเนินการรายงานให้หน่วยงานต้นสังกัดและสาธารณชนได้รับทราบ โดยการรายงานผลการดำเนินการนี้สามารถดำเนินการได้หลากหลายวิธีการ เช่น การจัดทำรายงาน ได้แก่ รายงานประจำปี รายงานการประเมินตนเอง การจัดทำจุลสารเผยแพร่ การรายงานโดยเสียงตามสาย การซึ่งแจ้งในการประชุมผู้ปกครอง เป็นต้น โดยในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะการจัดทำรายงาน ซึ่งเป็นหน้าที่ของ สถานศึกษาตามพระราชบัญญัติทางการศึกษา พ.ศ. 2542 โดยสถานศึกษาต้องดำเนินการรายงานผลการดำเนินการเมื่อดำเนินการเมื่อดำเนินงานมาจนสิ้นสุดในแต่ละปี ในลักษณะเช่น รายงานประจำปี ซึ่งสถานศึกษาอาจรายงานผลตามกรอบภารกิจที่สถานศึกษาดำเนินการก็ได้ หรือตามกรอบมาตรฐานของสถานศึกษา ก็ได้ โดยพิจารณารายงานให้ทราบถึงการดำเนินการ และผลการดำเนินการตลอดทั้งปีของสถานศึกษา และเมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินงานมาจนถึง สิ้นสุดแผนพัฒนาคุณภาพระยะยาว สถานศึกษาต้องดำเนินการจัดรายงานการประเมินตนเอง ซึ่งสถานศึกษาอาจนำเสนอในรูปแบบมาตรฐานของสถานศึกษา โดยพิจารณารายงานให้ทราบถึงแนวทางการดำเนินการตลอดทั้งแผนพัฒนาคุณภาพระยะยาว

1.2.7 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

เมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เสร็จสิ้นแล้วนั้น สถานศึกษาจะต้องนำผลจากการตรวจสอบ ติดตาม ทบทวน ประเมินผล ในช่วงของก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และหลังจากดำเนินการมาปรับปรุง พัฒนา และรักษาระบบประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

กล่าวสรุปได้ว่า การดำเนินการของโรงเรียนในการพัฒนาระบบการประกัน

คุณภาพภายในที่กล่าวมาข้างต้นนั้น เมื่อนำเปรียบเทียบกับการดำเนินการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่กำลังดำเนินการอยู่ด้วยใช้วงจรคุณภาพ PDCA มาใช้ในการดำเนินการซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (PLAN) การดำเนินการตามแผน (DO) การตรวจสอบประเมินผล (CHECK) และการปรับปรุงและพัฒนา (ACT)

1.3 การประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษามีความมุ่งหมายให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาที่เปี่ยมด้วยคุณภาพและสามารถพัฒนาศักยภาพของเด็กเหล่านั้น ได้อย่างเต็มศักยภาพของเขาอย่างแท้จริงและมุ่งให้สถานศึกษามีการพัฒนาเพื่อนำไปสู่ความมีมาตรฐานที่ทัดเทียมกัน โดยอาศัยกลไกทางการบริหารการศึกษาของผู้ที่มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย (Stakeholder) เข้ามามีบทบาทในการกำหนดและร่วมจัดการศึกษาให้บังเกิดผลที่ต้องการ การประกันคุณภาพ เป็นกระบวนการทางการศึกษาที่จะช่วยสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาและความพึงพอใจให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องว่า สถานศึกษามีความสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ผู้ที่จบการศึกษามีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้และเป็นที่ยอมรับของสังคม

1.3.1 ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษามีนักการศึกษาและหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาให้นิยามไว้ต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 ก : 18) “ได้ให้นิยามของการประกันคุณภาพการศึกษาว่า “การประกันคุณภาพการศึกษาคือระบบการสร้างความมั่นใจให้กับสังคมหรือชุมชนว่าโรงเรียนของชุมชนได้รับการพัฒนาดึงเกณฑ์มาตรฐานสามารถจัดการศึกษาให้ลูกหลานของชุมชนได้อย่างมีคุณภาพ นักเรียนที่เรียนจบแล้วมีคุณภาพและ มาตรฐานตามที่กำหนด”

วิธียะ บุญยานิวาสน์ (2540 : 1) การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง “ระบบที่สร้างความมั่นใจ พึงพอใจ ประทับใจต่อสังคม ผู้ปกครองว่าโรงเรียนสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ผู้ที่จบการศึกษามีคุณภาพตามที่กำหนดไว้”

กยมฯ วรวรรณ ณ อยุธยา (2542 : 16) การประกันคุณภาพ หมายถึง “ระบบการประกันคุณภาพที่เกิดขึ้นในงานประถมศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจได้ว่าการจัดการศึกษาจะบรรลุดุลmuangหมายสำคัญคือ เด็กได้รับการพัฒนาที่สมดุลทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ

และสติปัญญา อย่างน้อยในระดับพื้นฐานที่เด็กไทยทุกคนพึงได้รับและมีโอกาสพัฒนาไปจนเต็มตามศักยภาพของแต่ละคน”

สูง ลักษณะ (2541 : 2) ให้ความหมายว่า “การประกันคุณภาพการศึกษา คือ การวางแผนและปฏิบัติของหน่วยผลิตที่มุ่งส่งสิ่งที่มีคุณภาพตรงกับความต้องการของผู้บริโภค ดังนั้น การประกันคุณภาพจึงเป็นกระบวนการวางแผนและกระบวนการจัดการของผู้รับผิดชอบจัดการศึกษาที่จะได้ประกันให้สังคมเชื่อมั่นว่า จะพัฒนาผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้ครบถ้วนตามมาตรฐานคุณภาพที่ระบุไว้ในหลักสูตรและตรงกับความมุ่งหวังของสังคม”

สวัสดี แก้วศักดิ์ (2543 : 7) ได้สรุปความหมายของคำว่า การประกันคุณภาพ การศึกษา หมายถึง “การให้ความเชื่อมั่นแก่ผู้ใช้บริการทางการศึกษา ได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม ว่าสถานศึกษามีคุณภาพสามารถจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี”

รุ่ง แก้วแดง (2544 : 96) ให้ความหมาย การประกันคุณภาพการศึกษาคือ “การทำงานปกติของครู เพียงแต่การปรับปรุงการทำงานให้เป็นกระบวนการ ขั้นตอนที่ชัดเจน ครูต้องทำวิจัย มีการเก็บข้อมูล มีการวิเคราะห์ มีการนำไปใช้โดยสรุป นำกระบวนการ PDCA มาใช้ในการทำงาน”

เกียรติศักดิ์ ทันจันทร์ (2541 : 9) ให้ความหมายว่า “การประกันคุณภาพ การศึกษาเป็นกระบวนการที่ยกระดับมาตรฐานของโรงเรียนให้ได้คุณภาพมาตรฐาน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้ข้อมูลคุณภาพมาตรฐานของโรงเรียน เพื่อรายงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและให้ทุกฝ่ายร่วมสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียน ให้ผู้เรียนที่มีคุณภาพมาตรฐานตามที่กำหนดไว้”

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะยกระดับมาตรฐานของโรงเรียนต่างๆที่ยังไม่เข้า มาตรฐานให้ได้มาตรฐาน โดยมุ่งเน้นการใช้ข้อมูลคุณภาพมาตรฐานของโรงเรียนนี้เป็นกลั่นกรองมาเพื่อรายงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ร่วมกันสนับสนุนและพัฒนาโรงเรียนให้ได้มาตรฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ โดยมีความเชื่อว่าถ้ากระบวนการประกันคุณภาพนี้ การวางแผนบอย่างถูกต้องคุณภาพที่ดีจะตามมา การประกันคุณภาพจึงมุ่งพัฒนาเด็กทุกคนให้มีคุณลักษณะตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด รวมทั้งได้รับการพัฒนาศักยภาพของแต่ละคนอย่างเต็มที่ ตลอดจนการพัฒนาโรงเรียนให้ได้มาตรฐาน (ดำเนินงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 8)

กล่าวสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการพัฒนา คุณภาพการบริหารจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนอย่างมีคุณภาพ เป็นระบบໄດ້มาตรฐานอย่างต่อเนื่อง จนสร้างความมั่นใจให้กับชุมชน สังคมว่า การจัดการศึกษาของ

โรงเรียนมี คุณภาพ ผู้ที่จบการศึกษามีคุณภาพได้มาตรฐานตามจุดหมายของหลักสูตรและ
ความต้องการของสังคม

1.3.2 ความจำเป็นของการประกันคุณภาพศึกษา

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วนั้น เนื่องมาจากการก้าวหน้า
ทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสารส่งผลกระทบโดยตรงต่อวิถีการดำรงชีวิตของคนทั่วไป ความ
ต้องการในการพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถ ที่จะนำไปต่อเนื่องและประยุกต์ใช้อยู่รอด
ปลอดภัยในสภาวะที่มีการแข่งขันอย่างรุนแรงและจากระบบการศึกษาไทยที่ด้อยคุณภาพ จึงมี
ความจำเป็นที่จะต้องประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจว่าต่อไปนี้ สถานศึกษาจะ
จัด การศึกษาให้มีคุณภาพ สามารถพัฒนาคนที่จบการศึกษามีคุณลักษณะตามที่ต้องการและ
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพ
การศึกษา บัญญัติในเรื่องที่หน่วยงานต้องดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนี้
(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 45)

มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและ
มาตรฐานการศึกษาทุกระดับประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการ
ประกันคุณภาพภายนอกรอบน หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตาม
กฎกระทรวง

มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกัน
คุณภาพในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ
บริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อ
หน่วยงาน ต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณะ เพื่อนำไปสู่การพัฒนา
คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรับการประกันคุณภาพภายนอก

มาตรา 49 ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มี
ฐานะเป็นองค์กรมหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอกและทำการ
ประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความ
มุ่งหมายและหลักการและแนวการจัดการศึกษาในแต่ละด้านตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้
ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปี
นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ
สาธารณะ

มาตรา 50 ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐาน ต่างๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันศึกษา ตลอดจนใช้บุคลากร คณะกรรมการของสถาบันศึกษา รวมทั้งผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถาบันศึกษาให้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่พิจารณาเห็นว่าเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติภารกิจของสถาบันศึกษาตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษาหรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สังกัดคังกล่าวรับรอง ที่ทำ การประเมินคุณภาพภายนอกของสถาบันศึกษานั้น

มาตรา 51 ในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกของสถาบันศึกษาไม่ได้มาตรฐานที่กำหนดให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาจัดทำข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถาบันศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด หากมิได้ดำเนินการดังกล่าวให้สำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษา ขึ้นพื้นฐานหรือคณะกรรมการอุดมศึกษาเพื่อดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข

กล่าวสรุปได้ว่า ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 – 51 ทำให้โรงเรียนหรือสถาบันศึกษาทุกแห่งต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนหรือสถาบันศึกษา เพื่อทั้งน่า คุณภาพการศึกษาให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติกำหนด เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมและการประกันคุณภาพของสถาบันศึกษา ต้องสามารถตรวจสอบได้โดยการประเมินคุณภาพภายในต้นสังกัดและการประเมินคุณภาพภายนอกจากองค์กรมหาชน

1.3.3 การประกันคุณภาพภายใน

การประกันคุณภาพภายใน เป็นการดำเนินงานในลักษณะของการ พสมพسانระหว่างกระบวนการบริหารกับการจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถาบันศึกษา ที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ เป็นการทำงานที่ต้องเนื่องคลอดเวลา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2543 : 11) การประกันคุณภาพภายในเป็นสิ่งที่สถาบันศึกษาทุกแห่งจะต้องปฏิบัติ เพื่อพัฒนาคุณภาพของสถาบันศึกษาและเพื่อให้เป็นไปตาม สาระในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังจะกล่าวมาลำดับดังนี้

1. ความหมายของการประกันคุณภาพภายใน

การประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ทุกสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง อันประกอบด้วย การวางแผน การดำเนินงาน การประเมินผล และการปรับปรุงการดำเนินงาน โดยสถานศึกษาต้องจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของบุคคลในสังคมและลักษณะที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรฐานการศึกษาและเป้าหมาย หรือปรัชญา ธรรมนูญ สถานศึกษา กำหนดระยะเวลาการดำเนินการที่ชัดเจน ติดตามผลการทำงานของตนเองอย่างต่อเนื่อง และนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในการดำเนินการจะเน้นการประสานงานและการมีส่วนร่วมของทุกกลุ่ม ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครอง บุคลากรของหน่วยงานและองค์กรต่างๆของชุมชน มีการจัดทำรายงานผลการประเมินคุณภาพภายในเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนสาธารณชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 6) ความหมายการประกันคุณภาพภายใน มีดังต่อไปนี้

สถาบันอุดมศึกษา (2541 : 14) และมหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ (2542 : 6 ; 2543 : 9) ให้ความหมาย การประกันคุณภาพภายในว่า หมายถึง “กิจกรรมควบคุมคุณภาพ ภายในสถาบันอุดมศึกษา โดยการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาเอง เพื่อให้มีความมั่นใจว่าสถาบันอุดมศึกษาดำเนินการตามภารกิจหลักอย่างมีคุณภาพ”

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 9) ให้ความหมายว่า การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การบริหารจัดการและดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543 : 7) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพภายในว่า “เป็นกระบวนการจัดการที่มีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง มีการดำเนินงานในลักษณะของการทดสอบระหว่างกระบวนการบริหารกับการจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา”

จารัส นองมาก (2544 : 34) และรุ่ง แก้วแดง (2544 : 104) กล่าวถึงความหมายเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในชี้สอดคล้องกันว่า หมายถึง “การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษา หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น”

กล่าวสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพภายใน เป็นกระบวนการที่จะช่วยทำให้ การพัฒนาโรงเรียนสู่การประกันคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ประสบความสำเร็จ เพราะว่า การประกันคุณภาพภายในเป็นกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนการสอน ตามปกติของโรงเรียนที่มีแผนงาน กิจกรรม การประเมินผลและติดตาม ตรวจสอบคุณภาพที่ เป็นระบบสะท้อนถึงมีความมีคุณภาพ โดยโรงเรียนร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไป ตามมาตรฐานการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ตลอดเวลา เป็นการประเมินตนเองจากภายในโรงเรียน โดยบุคลากรของโรงเรียนหรือหน่วยงาน ต้นสังกัด

2. หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายใน

การประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารและ การทำงาน ผู้บริหารจะต้องมีความตระหนัก เข้ามามีส่วนส่งเสริม สนับสนุน ร่วมคิด ร่วมทำ รวมทั้งจะต้องมีการทำงานเป็นทีม โดยบุคลากรในสถานศึกษาด้องได้รับการเตรียมความพร้อม ให้มองเห็นคุณค่า และมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน และดำเนินการ อย่างต่อเนื่องร่วมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยมีการติดตาม และกำกับดูแลการประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบ ในการประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษา มีหลักการสำคัญไว้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543 : 9) ได้กำหนด หลักการการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่สำคัญ ๓ กระการ คือ

1. ร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพ ไม่ใช่การจับผิด เป้าหมายอยู่ที่ผู้เรียน
2. บริหารจัดการตามปกติไม่ได้แยกส่วนการดำเนินงาน
3. การมีส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย นับตั้งแต่ผู้เรียน ครู ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กล่าวสรุปได้ว่า หลักการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน มีหลักการสำคัญคือ การร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ยึดผู้เรียนเป็น สำคัญ บริหารจัดการศึกษาตามปกติ ใช้โรงเรียนเป็นฐานในการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วม ของบุคคลที่เกี่ยวข้องซึ่งประกอบ ผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้บริหาร โรงเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการกระจายอำนาจ และการแสดงความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้

3. ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีความสำคัญอย่างมาก ในการสร้างความมั่นใจว่าสถานศึกษาจะดำเนินการการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน สามารถทำให้เด็กเป็นคนดีคิดเก่งและมีความสุข เป็นประชากรที่มีคุณภาพ พร้อมที่จะช่วยกันสร้างสรรค์สังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้มีความยั่งยืน เสริมสร้างเศรษฐกิจของประเทศให้มั่นคงมีความสามารถในการร่วมมือและแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ได้อย่างมีความสุข มีศักดิ์ศรีอยู่ในสังคมโลกได้ต่อไป โรงเรียนต้องมีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นกระบวนการจัดการที่มีการพัฒนาปรับปรุงผู้เรียนให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานที่ได้มีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ดังนี้

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 13) “ได้กำหนด
ขั้นตอนในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้
- 1) การเตรียมการ ได้แก่ การเตรียมการความพร้อมของบุคลากร โดยสร้างความตระหนัก หัวหน้าความรู้ หักษา และการแต่งตั้งกรรมการที่รับผิดชอบ
 - 2) การดำเนินการ ประกอบด้วย
 1. วางแผนการปฏิบัติงาน (P) กำหนดเป้าหมายหรือ มาตรฐานการศึกษา จัดทำแบบประเมิน กำหนดแนวทางการดำเนินงาน กำหนดระยะเวลา กำหนดงบประมาณ กำหนดผู้รับผิดชอบ
 2. ดำเนินการตามแผน (D) ส่งเสริมสนับสนุน จัดสิ่งอำนวยความสะดวก ความสะดวกการสนับสนุนทรัพยากร การกำกับติดตาม ให้การนิเทศ
 3. ตรวจสอบประเมินผล (C) วางแผนการประเมิน จัดทำเครื่องมือ เก็บข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูล แปลความหมาย ตรวจสอบ/ปรับปรุง คุณภาพการประเมิน
 4. นำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (A) ปรับปรุงปฏิบัติงาน ของบุคลากร วางแผนในระยะต่อไป จัดทำข้อมูลสารสนเทศ
 - 3) จัดทำรายงาน ประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี รวบรวมผลดำเนินการและผลการประเมิน วิเคราะห์ตามมาตรฐาน เยี่ยมรายงาน

รุ่ง แก้วแดง (2544 ข : 105) “ได้กล่าวถึงระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาว่า “ประกอบด้วยกระบวนการ 3 ขั้นตอนคือ การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพและการประเมินคุณภาพ”

4. แนวคิดนิโนการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน

การประกันคุณภาพภายในจะเป็นสิ่งที่อยู่ในกระบวนการบริหารการทำงานตามปกติ แต่ในสภาพปัจจุบันยังมีสถานศึกษาอีกเป็นจำนวนมากที่ยังไม่ได้ดำเนินการ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา โดยจะต้องมีบุคลาศาสตร์ในการดำเนินงานไปสู่ความสำเร็จ ดังต่อไปนี้

1) บุคลาศาสตร์ภาวะผู้นำของผู้บริหาร

ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นแกนหลักในการบริหารและดำเนินการร่วมกับแกนนำอื่น ๆ เพื่อช่วยผลักดันส่งเสริม สนับสนุนและประสานให้บุคลากรภายในสถานศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องภายนอกร่วมกันทำงานเป็นทีม เพื่อพัฒนาระบบการประเมินตนเองของสถานศึกษาให้สมมติฐานกับการวางแผน การดำเนินงานและการปรับปรุง เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้เป็นระบบครบวงจร รวมทั้งการกำกับดูแลให้มีการดำเนินงานดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

ภาวะผู้นำและความตระหนักรู้ของผู้บริหาร เป็นองค์ประกอบและสื่อสารไปสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ไม่ว่าจะใช้ระบบการประกันคุณภาพภายใน แบบใดก็ตาม ถ้าจะทำให้สำเร็จผู้บริหารจะต้องเห็นความสำคัญ เข้ามาบริหารจัดการและมีส่วนร่วม ตั้งแต่ต้น อยู่ติดตาม กำกับ ดูแลและส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานให้มีความต่อเนื่อง

2) บุคลาศาสตร์การทำงานเป็นทีม

การประกันคุณภาพภายในเป็นเรื่องของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา มิใช่เป็นเรื่องของคนใดคนหนึ่ง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ และมิใช่เป็นการดำเนินการแบบต่างคนต่างทำแต่เป็นเรื่องที่ทุกคนจะต้องทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่องและมีความเชื่อมโยงระหว่างการกิจกรรม ๆ ของสถานศึกษามิว่าจะเป็นทางด้านวิชาการ ด้านบริหาร กิจกรรมนักเรียน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษาที่ต้องการ โดยจะต้องร่วมกันกำหนดเป้าหมาย วางแผนการทำงาน ออกแบบการประเมินตนเอง และช่วยกันทำ พัฒนาปรับปรุงโดยละเอียดยิ่งเรียนรู้ ปรึกษาหารือและพั่งอาศัยซึ่งกันและกัน การทำงานเป็นทีมจะทำให้บุคลากรรู้สึกอบอุ่นสบายใจ เพราะมีเพื่อนร่วมทาง ถ้าสถานศึกษามีการทำงานเป็นทีมที่เข้มแข็งก็จะทำให้การประกันคุณภาพภายในมีความต่อเนื่องและยั่งยืน ถึงแม้จะเปลี่ยนผู้บริหาร หรือบุคลากรบางคนก็ยังดำเนินการต่อไปได้ เพราะทีมงานยังอยู่

3) บุคลาศาสตร์สร้างความตระหนักรู้ความเข้าใจ

การที่สถานศึกษาจะมีการทำงานเป็นทีมที่เข้มแข็งได้นั้น ทุกคนในทีมจะต้องมีความตระหนัก มองเห็นความสำคัญของการประเมินตนเองว่าเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน คุณภาพของสถานศึกษาและคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งจำเป็นต่ออนาคตของสถานศึกษาและประเทศชาติ รวมทั้งจะต้องมีความรู้ความเข้าใจว่า การประเมินตนเอง คืองานในหน้าที่นั้นเอง ไม่ใช่งานที่เป็นภาระเพิ่มเติม นอกจากนั้นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการประกันคุณภาพภายในด้วย จึงจำเป็นต้องสร้างความตระหนักและความรู้ความเข้าใจให้กับบุคลากรของสถานศึกษา โดยการจัดประชุมเชิง ฝึกอบรม การเรียนรู้ จากเอกสาร คู่มือต่างๆ โดยผู้บริหารก็ต้องแสดงความตระหนักให้ผู้อื่นเห็นเป็นแบบอย่างและเข้ามาส่วนร่วม

4) ยุทธศาสตร์การกำหนดผู้รับผิดชอบ

ในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษาที่ร่วมกันทำงานเป็นทีมจำเป็นจะต้องมีผู้ที่รับผิดชอบในการประสานและกำกับ ติดตาม ดำเนินการอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและมั่นใจในการดำเนินงาน จึงควรมอบหมายให้มี คณะกรรมการหรือคณะกรรมการที่มีอำนาจหน้าที่เป็นตัวกลางในการประสาน กำกับ ดูแล ให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในและการดำเนินการใช้เชื่อมโยงกัน โดยคณะกรรมการดังกล่าวอาจใช้คณะกรรมการที่สถานศึกษามีอยู่แล้ว หรือในกรณีที่ยังไม่มีกรรมการใดๆเลย ก็อาจถือเป็นการแต่งตั้งคณะกรรมการที่สถานศึกษามีอยู่แล้ว หรือในกรณีที่ยังไม่มีกรรมการใดๆเลย ก็ต้องแต่งตั้งขึ้นมาใหม่ โดยพิจารณาตามโครงสร้างการบริหารของสถานศึกษา เพื่อรับผิดชอบการประกันคุณภาพในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่เป็นต้นว่า ฝ่ายวิชาการรับผิดชอบเกี่ยวกับคุณภาพของครุกรุระบวนการการเรียนการสอนและผู้เรียน ฝ่ายบริหารรับผิดชอบเกี่ยวกับคุณภาพของบุคลากรและกระบวนการบริหาร ในขณะเดียวกันก็มีคณะกรรมการกลางประสานการดำเนินงานใน ก้าวแรก ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารและผู้แทนของคณะกรรมการชุดต่างๆ

5) ยุทธศาสตร์การวางแผนและกำกับ ดูแล

การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน จำเป็นจะต้องมีการวางแผน และกำกับดูแลที่เป็นระบบ เพื่อให้มีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ โดยมีการวางแผนการ กำกับดูแลและจัดให้มีการประชุมตามระยะเวลาที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรายงานความก้าวหน้าของงานที่กำไปแล้วและช่วยกันพัฒนางานที่จัดทำต่อไป

6) ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมและการปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้อง

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา นอกจากจะทำงานกันเป็นทีม ระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษาเองแล้ว ควรจะต้องทำงานร่วมกับบุคคลและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานในเขตพื้นที่และหน่วยงานที่กำกับ ดูแล

ในส่วนกลางเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้อง และเป็นการระดมการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย เมื่อช่วยกันพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ นอกจากนั้นควรมีการประชุม ปรึกษาหารือกับสถานศึกษาอื่น ๆ ในเขตพื้นที่ ที่ใกล้เคียง ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา เพราะทำให้เกิดการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน และช่วยให้สถานศึกษามีโอกาสทัศน์ที่กว้างมากขึ้น ก่อให้เกิดแนวคิดและแนวทางที่จะนำมาประยุกต์ใช้กับตนเอง นอกจาคนี้ ยังเป็น กลไกในการกระตุ้นให้สถานศึกษาต้องพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้า เพื่อตามให้ทันคนอื่นอีกด้วย จึงควรที่สถานศึกษาจะมาประชุมและปรึกษาหารือร่วมกันอาจเป็นภาคเรียนหรือปีละ 1 หรือ 2 ครั้ง

ไซเยอร์ (ธัญญาณี สังหารมณี. 2543 : 27-28 : อ้างอิงมาจาก Cryer. 1987 : 135) กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญของการเข้าสู่การประกันคุณภาพการศึกษา มี 4 องค์ประกอบคือ

1. กำหนดมาตรฐานคุณภาพ (Quality Standards) เป็นการกำหนดคุณลักษณะสำคัญของผู้เรียนในด้านความรู้ความสามารถ ทักษะ เจตคติ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับหลักสูตรและความต้องการของสังคม มีการกำหนดค่าบ่งชี้และเกณฑ์การชี้วัดเพื่อเป็นเป้าหมายของผู้เกี่ยวข้อง

2. การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) โดยการกำหนดการวางแผนระบบจัดการบริหารภายในให้ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางดำเนินการนำไปสู่มาตรฐานคุณภาพที่กำหนดสอดคล้องกับการข้องค์กร มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากร การพัฒนานวัตกรรมการใช้ทรัพยากรต่างๆ เช่น เครื่องอำนวยความสะดวกในด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ฯลฯ แผนการปฏิบัติงาน แผนจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน การนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินผล ปฏิบัติงาน การรายงานผล การปฏิบัติตามแผน เป็นต้น

3. การประเมินผลคุณภาพ (Quality Assessment) คือ การกำหนดระบบประเมินภายในของสถานศึกษาในด้านครุลักษณะของผู้เรียนตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพ การศึกษาจัดการประเมินเป็นการต่อเนื่อง เพื่อพิจารณาความก้าวหน้าของการพัฒนาคุณภาพ มาตรฐานของนักเรียน นำข้อมูลไปปรับปรุงพัฒนาระบบการเรียนการสอน และจัดทำรายงานผลการประเมินเป็นลักษณะข้อมูลสะสมส่วนบุคคลของนักเรียน (Portfolio หรือ Black Folder)

4. การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Auditing) เป็นระบบที่ส่งเสริม การบริหารการจัดการของสถานศึกษาซึ่งอาจประกอบด้วย คณะกรรมการการศึกษาของสถานศึกษา ผู้แทนของชุมชนในท้องถิ่น หรือผู้บริหารสถานศึกษาต่างๆ ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน ร่วมกันและอาจมีผู้แทนของชุมชนในท้องถิ่นร่วมเป็นคณะกรรมการที่พิจารณาองค์ประกอบของสถานศึกษาจากข้อมูลของเอกสาร โครงการ แผนงาน รายงาน หรือจัดคณะกรรมการเยี่ยมเขียนเพื่อหา

ข้อมูลเสริมบางจุด (on-the-spot-check) เพื่อให้การรับรองว่า สถานศึกษามีการวางแผน การจัดการการปฏิบัติงานและคุณลักษณะสำคัญของผู้เรียนตรงกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด เพื่อแนะนำส่วนที่ควรปรับปรุง แก้ไข ให้การเสริมแรงและยกย่องเชิดชูเกียรติในส่วนที่ประสบความสำเร็จ และให้วิสาหกิจสถานศึกษาพัฒนาคุณภาพให้เข้าใกล้สู่เกณฑ์มาตรฐานก่อนจะมีการติดตาม ประเมิน ตรวจสอบครึ่งปีไป

กรมวิชาการ (2539 ก : 10) ได้กำหนดแนวทางการดำเนินการไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีเป้าหมายดังนี้

1. พัฒนาบุคลากร โดยดำเนินการพัฒนาบุคลากรให้เกิดคุณลักษณะดังนี้

1.1 สร้างจิตสำนึกในการทำงาน ให้แก่บุคลากรของโรงเรียน ให้มีความรักงาน เกิดความสนุกสนานในการทำงาน เน้นความสำคัญของงานและชื่นชมผลแห่งความสำเร็จการมีส่วนร่วมและเห็นคุณค่าในงานที่ได้ทำ

1.2 พัฒนาบุคลากรของโรงเรียนให้มีวิสัยทัศน์ในการทำงาน มีวิสัยทัศน์ในการทำงานนี้ทัศนคติในเชิงสร้างสรรค์มีเป้าหมายชัดเจน มีความตั้งใจอย่างเด็ดเดี่ยว และอุตสาหะที่จะไปสู่เป้าหมาย ให้คิดอย่างก้าวหน้า มีอนาคตและมองการณ์ไกล

1.3 พัฒนาด้านความรู้ โดยการให้เข้าร่วมสัมมนาเข้ารับการฝึกอบรมและการใช้คู่มือแนวทางการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน

2. พัฒนาการทำงาน

2.1 ให้โรงเรียนมีการบริหารระบบคุณภาพมีการควบคุมคุณภาพในกระบวนการการทำงาน

2.2 ให้มีการทำงานเป็นทีม โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน แก้ปัญหา จริงใจและยอมรับซึ่งกันและกัน มีการปรับปรุงและพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง

2.3 ให้มีการทำงานเป็นมาตรฐานผลผลิตและกระบวนการทำงาน

2.4 ให้มีระบบการประเมินตนเอง

3. จัดให้มีระบบการประเมินโรงเรียนและรายงานความก้าวหน้า ด้าน การเรียนรู้ด้านการสอนและด้านการควบคุมภาพในแต่ละปีการศึกษา โดยโรงเรียนเป็นผู้ประเมินหรือบุคลากรภายในสถาบันเป็นผู้ประเมิน

4. สร้างมาตรฐานให้ประกาศเกียรติคุณ การเดือนขึ้น เดือนตำแหน่ง

กรมวิชาการ (2542 : 18-19) "ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มุ่งไปสู่มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ดังนี้"

1. การจัดทำธรรมนูญโรงเรียน

1.1 กำหนดเป็นหมายของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนปกติของและชุมชนและสนองนโยบาย กฏ ระเบียบต่างๆ

1.2 จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้เป็นแผนแม่บทการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาในช่วงระยะเวลาที่กำหนด โดยกำหนดเป็นแผนงานพัฒนาต่อเนื่อง

1.3 ประกาศและชี้แจงให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องเข้าใจและนำไปปฏิบัติตามได้ตรงกันรวมทั้งเป็นแนวทางในการตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษา

1.4 จัดการพัฒนาองค์กรให้มีโครงสร้างหน้าที่ความรับผิดชอบ วิธีการดำเนินงานกระบวนการและการบริหารที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

1.5 จัดและพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ความเข้าใจและร่วมกันปฏิบัติตามตามที่ได้รับมอบหมาย

2. กำหนดคนนโยบาย แนวดำเนินงานและวิธีปฏิบัติตามในสถานศึกษาด้านการเรียนการสอนและด้านการจัดการและบริการให้ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อเป็นมาตรฐานการดำเนินงานร่วมกัน ทั้งระดับผู้บริหาร หัวหน้าหรือโครงการและผู้ปฏิบัติงาน

3. ติดตาม กำกับการดำเนินงานระบบคุณภาพทุกระดับอย่างเคร่งครัด และต่อเนื่อง

4. การตรวจสอบทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา

4.1 ตรวจสอบและประเมินการปฏิบัติตาม/โครงการของตนเองเป็นระยะต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ปรับปรุง แก้ไขการปฏิบัติตามให้บรรลุวัตถุประสงค์ของงานที่กำหนดไว้

4.2 ทบทวนผลการดำเนินงานของสถานศึกษาทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบคุณภาพในสถานศึกษา โดยคณะกรรมการผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ทุกสิ้นปีการศึกษา เพื่อพัฒนาระบบคุณภาพและการดำเนินการค่อไป

5. การรายงานคุณภาพการศึกษา

5.1 รายงานคุณภาพลักษณะและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเป็นระยะและทุกสิ้นภาคเรียน ให้ผู้เรียนและผู้ปกครองทราบ

5.2 รายงานความก้าวหน้าของการดำเนินงานและแผนพัฒนาที่กำหนดไว้ในธรรมนูญสถานศึกษาให้ปักธงชัย ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5.3 รายงานความสำเร็จของการดำเนินงานจัดการศึกษาตามเป้าหมาย เพื่อครอบคลุมความช่วงเวลาของธรรมนูญสถานศึกษา ให้ผู้ปักธงชัย ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ

กระทรวงศึกษาธิการ (2540 : 3-4) และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543 : 7-8) ได้จัดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกัน โดยมีกระบวนการดำเนินงานที่เป็นกลไกสำคัญอยู่ 3 ขั้นตอนคือ

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการหรือแนวปฏิบัติที่จะนำการศึกษาซึ่งนำการศึกษาเข้าสู่คุณภาพที่มุ่งเน้นเรื่องการกำหนดมาตรฐานด้านการผลผลิตกระบวนการและปัจจัย รวมทั้งการทำแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการที่มุ่งการนำไปปรับปรุงเรียนเข้าสู่มาตรฐาน

2. การตรวจสอบคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการหรือแนวปฏิบัติในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาที่มุ่งเน้น

2.1 การดำเนินการตามแผนที่วางไว้และดิดตาม ประเมินความก้าวหน้าของโรงเรียนรวมทั้งการจัดทำรายงานของโรงเรียนต่อประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นลักษณะการติดตามและตรวจสอบการดำเนินการของโรงเรียนโดยโรงเรียนเอง

2.2 การนิเทศ เพื่อสนับสนุน ช่วยเหลือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.3 มาตรการปรับปรุงคุณภาพโรงเรียน มีคุณภาพไม่ถึงเกณฑ์ มาตรฐานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

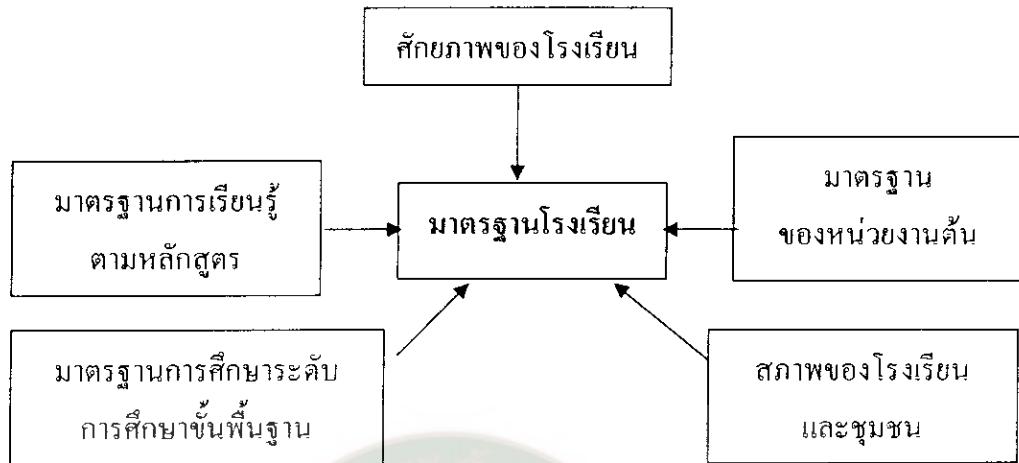
3. การประเมินคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการหรือหน่วยปฏิบัติในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนดโดยหน่วยงานด้านสังกัดที่มุ่งเน้น

3.1 การประเมินผลการพัฒนาคุณภาพในภาพรวมหรือการประเมินคุณภาพการศึกษา

3.2 การเตรียมโรงเรียนเพื่อรับการประเมินภายนอก

อุทุมพร จามรمان (2543 : 23) ได้เสนอแนวทางในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนทำความเข้าใจว่าประกันคุณภาพคืออะไร ทำเพื่ออะไร ทำไมและทำอย่างไร
2. ผู้บริหารประธานนโยบาย คุณภาพ ของโรงเรียน
3. ผู้บริหารขั้นประชุมครุ และบุคลากรในโรงเรียนเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายของโรงเรียน คุณภาพของนักเรียนและมาตรฐานการศึกษา (ทำอย่างต่อเนื่อง)
4. ผู้บริหารด้านบุคลากร 1 คน (Q.A Officer) รวบรวมข้อมูลตามดังนี้
 - 53 ตัวประมวล (วิเคราะห์) ทำ SSR รายงานสรุป เสนอผู้บริหาร ทุกภาคการศึกษา
 - 5. ผู้บริหารพิจารณาผลวิเคราะห์ หากแก้ไขขุดอ่อน / เสริมจุดแข็ง
 - 6. ผู้บริหารประชุมหัวหน้าหมวดวิชา หรือหน่วยงานเพื่อจัดการพัฒนา กล่าวสรุปได้ว่า แนวทางการดำเนินการพัฒนาโรงเรียนสู่การประกันคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจเป้าหมายของโรงเรียน มาตรฐานการศึกษา จัดทำธรรมนูญโรงเรียน ประชุมครุและบุคลากรเพื่อสร้างความเข้าใจ ตรงกัน ประธานนโยบายการพัฒนาระดับคุณภาพของโรงเรียนให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน การศึกษามีการบริหารจัดการคุณภาพโดยการพัฒนาองค์กรให้มีโครงสร้างหน้าที่ความรับผิดชอบ วิธีการดำเนินงาน กระบวนการและการทบทวนการที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของ ผู้เรียน มีการพัฒนาบุคลากร พัฒนาการทำงาน ตรวจสอบประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง สร้างมาตรฐานการจัดการและมีการรายงานผลการดำเนินงาน และเพื่อให้การพัฒนาโรงเรียนสู่การประกันคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ควรมีการศึกษาขั้นตอนการดำเนินงานทั้งแนวคิดเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา แนวคิดตามหลักการบริหาร และความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดของระบบการประกันคุณภาพและแนวคิดตามหลักการบริหาร ซึ่งจะส่งผลต่อการบริหารจัดการการพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ดังแสดงในแผนภาพที่ 5

แผนภาพที่ 5 แสดงการพัฒนามาตรฐานการศึกษา

ที่มา : กรมวิชาการ.2539 ข : 41

5. บทบาทที่หน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

บทบาทหน้าของผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องหน่วยงานต้นสังกัดการจัดการศึกษาที่สามารถพัฒนาตนให้มีความรู้ความสามารถและเป็นคนดีของสังคมเป็นร่องที่สำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเป็นการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ และเน้นให้นักเรียนได้แสดงและพัฒนาศักยภาพในตนเองได้อย่างเต็มที่ เช่น รู้จักกิจ วิกรรม รู้แก้ปัญหา มีความคิดเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักรู้ด้วยตนเอง รู้จักใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักพึงคนของเราและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

ด้วยเหตุนี้หน่วยงานที่รับผิดชอบในด้านการจัดการศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพในการจัดการศึกษาของไทยโดยการนำระบบการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ในการพัฒนา ซึ่งจะต้องมีระบบการประกันคุณภาพภายในที่ผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 :2) และมีการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้เกิดความนั่นใจว่า สถานศึกษาจะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐาน โดยมุ่งหวังให้ผู้ที่

งบการศึกษาจากสถานศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถร่วมมือและแข่งขันกับนานาประเทศชาติได้อย่างสมศักดิ์ศรี สาระในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตราที่ 47 และ 48 ระบุไว้ว่า “ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและให้หน่วยงานด้านสังกัด และสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกัน คุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง” ดังที่ผ่านมาหลายหน่วยงานไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานด้านสังกัด และหน่วยงานที่ดูแลในพื้นที่หลายแห่งได้ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาได้พัฒนาระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา เช่น การจัดทำเอกสารพัฒนาบุคลากรทุกระดับให้มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาและแนวทาง ขั้นตอนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ การศึกษาในสถานศึกษา อีกทั้งการผลักดันและพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา เป็นต้น บุคลากรที่มีส่วนอย่างมากในระดับพื้นที่ที่รับผิดชอบด้านวิชาการและบุคลากรในระดับพื้นที่ที่รับผิดชอบด้านการบริการเป็นต้น โดยแต่ละบุคคลมีบทบาทและหน้าที่ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 9)

1. ผู้บริหารระดับหน่วยงานด้านสังกัด โดยผู้บริหารระดับหน่วยงาน ต้นสังกัดของสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งนอกจากจะคุ้มครองสถานศึกษาแล้วยังต้องกำหนดนโยบายช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุนและตรวจสอบติดตามให้สถานศึกษา ได้พัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาอีกด้วย โดยบทบาทและหน้าที่ผู้บริหารระดับหน่วยงานด้านสังกัด พoSruปได้ดังนี้

1.1 ศึกษาค้นคว้า และพัฒนาด้านเองให้มีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ยังต้องพัฒนาความรู้และทักษะ เกี่ยวกับภาวะผู้นำทั้งในด้านการบริหารและด้านวิชาการ เพื่อที่จะต้องเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงอีกด้วย

1.2 สร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เกิดขึ้นแก่บุคลากรทุกฝ่ายในหน่วยงาน

1.3 ประกาศนียบัตร ทิศทาง และเป้าหมายในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาของระดับหน่วยงานด้านสังกัดและระดับสถานศึกษา

1.4 สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอกให้แก่บุคลากรทุกฝ่ายในสำนักงาน

1.5 กำหนดมาตรการในการสนับสนุน และช่วยเหลือในการผลักดันในระบบประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จสามารถดำเนินการอย่างมีระบบและต่อเนื่อง โดยเฉพาะมาตรการทางด้านงบประมาณและบุคลากร

1.6 ค่อยกำกับหรือติดตาม การดำเนินงานหน่วยงานในสังกัด ทั้งในส่วนของการเตรียมการการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและการประเมินภายนอก

1.7 ชมเชยและให้กำลังใจแก่สถานศึกษาทุกแห่งที่ได้ร่วมกันพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา

ดังนี้ บทบาทผู้บริหารในระดับหน่วยงานต้นสังกัดเปรียบเสมือนเป็นหัวใจที่สำคัญในการที่จะพัฒนาสถานศึกษาในสังกัดให้ดำเนินการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด

2. บุคลากรของหน่วยงานต้นสังกัดที่รับผิดชอบด้านวิชาการ

บุคลากรของหน่วยงานต้นสังกัดที่รับผิดชอบด้านวิชาการในที่นี้หมายถึง หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาและส่งเสริมประสิทธิภาพ การจัดการศึกษาอีกด้วย ซึ่งเป็นที่มีความจำเป็นอย่างมากในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา เนื่องจากเป็นบุคลากรที่ต้องนำนโยบายเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ การศึกษาสู่การปฏิบัติในทุกรอบของหน่วยงานโดยมีบทบาทและหน้าที่พอสรุปได้ดังนี้

2.1 ศึกษาค้นคว้า และพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

2.2 สร้างให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและ การประกันคุณภาพให้กิดขึ้นแก่บุคลากรทุกฝ่ายในหน่วยงาน

2.3 ร่วมกำหนดนโยบาย ทิศทางเกี่ยวกับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพของระดับหน่วยงานต้นสังกัดและระดับสถานศึกษา ซึ่งในการกำหนดทิศทาง และนโยบายในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษานั้น หน่วยงานต้นสังกัดจะต้องประสานความร่วมมือของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นการประกันคุณภาพภายในและ การประกันคุณภาพภายนอก เพื่อให้ระบบประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกเป็นไปในทิศทางเดียว

2.4 สร้างจิตสำนึกระหว่างบุคลากรในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาให้เกิดแก่บุคลากรในสถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด โดยมีวิธีการหลากหลาย ในการสร้างจิตสำนึกระหว่างบุคลากร ประกันคุณภาพการศึกษาไม่ว่าจะเป็นการประชุมชี้แจง การพำนักศึกษาดูงาน การเชิญวิทยากรมาบรรยาย เป็นต้น

2.5 สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา
ทั้งการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก ให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา
โดยเริ่มตั้งแต่การกำหนดมาตรฐานการบริหารการศึกษา การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ
การกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา การวางแผนการวางแผนพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาทั้งในระดับสั้นและระยะยาว การพัฒนาสถานศึกษาตามแผน การประเมินตนเอง
การเขียนรายงานประเมินตนเอง การนำผลการประไปใช้ การเตรียมรับการประเมินภายนอก
ของสถานศึกษา รวมทั้งการประเมินภายนอก นอกจากนี้ยังต้องพัฒนาความรู้และทักษะ
เกี่ยวกับภาวะผู้นำทั้งในด้านการบริหารและทางด้านวิชาการ ให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาอีกด้วย

2.6 พัฒนาระบบเครือข่าย ข้อมูลสารสนเทศ ที่เกี่ยวกับการพัฒนา
ระบบประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยและสถานศึกษาให้เป็นปัจจุบัน และสามารถนำไปใช้
ได้สะดวก

2.7 สนับสนุนและส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาระบบ
การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยดำเนินการในลักษณะของการนิเทศแบบมีส่วนร่วม
ในการพัฒนา นอกจากนี้ยังทำหน้าที่ประสานงาน และอำนวยความสะดวกกับหน่วยงานอื่น
ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอีกด้วย

2.8 จัดทำแผนติดตาม กำกับนิเทศ และประเมินผลการดำเนิน
การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อเป็นการกลั่นกรองก่อนที่จะเข้ารับ
การประเมินภายนอกจากสำนักวิชาชีวนาฏศิลป์และมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

2.9 ค่อยให้ความช่วยเหลือให้แก่สถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาให้ได้มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ ภายหลังจากการที่สถานศึกษาเข้าการรับ
การประเมินองค์การภายนอกแล้ว จะเห็นได้ว่าบทบาทหน้าที่ของบุคลากรในหน่วยงาน
ด้านสังกัดที่รับผิดชอบด้านวิชาการนั้น จะมีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
ของสถานศึกษาในทุกขั้นตอน

3. บุคลากรของหน่วยงานด้านสังกัดที่รับผิดชอบด้านการบริหาร
บุคลากรของหน่วยงานด้านสังกัดที่รับผิดชอบด้านการบริหาร ซึ่งในที่นี้
หมายถึง เจ้าหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานนโยบายและแผนงาน งานงบประมาณและเงิน
งานข้อมูลสารสนเทศ และงานบุคลากรทั้งในระดับจังหวัดและอำเภอ โดยบุคลากรในส่วนนี้
จะมีบทบาทสำคัญในด้านการวางแผนการพัฒนาในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับจังหวัด อําเภอ
ซึ่งบทบาทหน้าที่ของบุคลากรในส่วนนี้ พอสรุปได้ดังนี้

3.1 สนับสนุนและส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยทำการจัดสรรงประمامและทรัพยากรในการพัฒนาการสรรองอัตรากำลังบุคลากรในสังกัด การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาในสังกัดและการนำแผนงานนโยบายระดับชาติลงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา

3.2 กำกับ ติดตามและช่วยเหลือสถานศึกษา ในส่วนของการใช้งบประมาณ การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา (ในภาพรวม) สื่อวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นของสถานศึกษาและอัตรากำลังของบุคลากรในสถานศึกษา

จากที่กล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า บทบาทและหน้าที่ของบุคลากรในหน่วยงานต้นสังกัดและพื้นที่ มีบทบาทสำคัญในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เนพะบุคลากรทางด้านวิชาการนั้นมีบทบาทอย่างมาก ในทุกขั้นตอนของการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา

4. บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องในระดับสถานศึกษา

การจัดการศึกษาในสถานศึกษานั้น มุ่งเน้นการพัฒนาคนให้มีความรู้ ความสามารถและเป็นคนดีของสังคมเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเป็นการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ และเน้นให้นักเรียนได้แสดงและพัฒนาศักยภาพในตนเองได้อย่างเต็มที่ เช่น รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักคิดเก็บปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักรีบဉูด้วยตนเอง รู้จักใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีคุณธรรม จริยธรรมรู้จักพึงคนเอง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 1)

การประกันคุณภาพการศึกษา มีความสำคัญต่อจัดการศึกษาของสถานศึกษา ให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพตามเป้าหมายที่กล่าวมาข้างต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งสำเร็ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 48 ไดระบุไว้ว่า “ให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่สถานศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง” ในการบริหารการศึกษาของสถานศึกษานั้น มีบุคลากรหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวนมากไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร คณาจารย์ ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ดังนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเหล่านี้ควรเข้ามามีบทบาทร่วมกันในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา มิใช่เป็นเรื่องของบุคลากรในสถานศึกษา เพียงเดียว สำหรับบทบาทของผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องในระดับสถานศึกษาที่การเข้ามามีส่วนร่วมสรุปได้นี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 16)

1. ผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการ

ส่งเสริม สนับสนุนอ่อนวยความสะดวกให้คำปรึกษาและคุ้มครองให้มีการประกันคุณภาพการศึกษา ที่ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม โดยบทบาทผู้บริหารนั้นจะต้องเป็นผู้นำ/แกนหลักในทุกขั้นตอนของการดำเนินการ ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 3 ช่วงการดำเนินงาน ดังนี้

ช่วงที่ 1 การเตรียมการ ในช่วงของการเตรียมการนี้ผู้บริหาร

สถานศึกษานั้นมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการขับเคลื่อนให้การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาดำเนินไปได้ด้วยดี โดยพัฒนาระบบการบริหาร ดังนี้

1. ศึกษาด้วยความกว้าง และพัฒนาตนเองให้มีความเข้าใจ มีวิสัยทัศน์ เห็นความสำคัญ และมีเจตคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา นอกเหนือนี้ยังต้องพัฒนาตนเองเกี่ยวกับภาวะผู้นำทั้งในด้านบริหารและทางวิชาการเพื่อให้ตนเองสามารถทำหน้าที่ผู้นำในการพัฒนาได้อย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดความเชื่อถือ ศรัทธาและการยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2. สร้างจิตสำนึกร่วมและความตระหนักร่วมในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้เกิดขึ้นแก่บุคลากรในสถานศึกษา โดยมีวิธีการหลากหลายในการสร้างจิตสำนึกร่วมกับการประกันคุณภาพการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการประชุมชี้แจง การพาไปศึกษาดูงาน การเชิญวิทยากรมาบรรยาย เป็นต้น

3. สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก ให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา โดยเริ่มตั้งแต่การกำหนดมาตรฐานการศึกษา การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ การกำหนดค่าใช้จ่าย ประเมินค่าใช้จ่ายของสถานศึกษา การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว การพัฒนาสถานศึกษาตามแผน การประเมินตนเอง การเขียนรายงานประเมินตนเอง การนำผลการประเมินไปใช้ การเตรียมรับการประเมินภายนอกของสถานศึกษา รวมทั้งการประเมินภายนอก

4. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาถือว่าเป็นหน้าที่ของบุคลากรภายในสถานศึกษาทุกคน รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องภายนอกสถานศึกษาและทำการกำหนดค่าใช้จ่ายและหน้าที่ของบุคลากรภายในสถานศึกษาโดยคณะกรรมการที่มีหน้าที่ค่อยประสานงาน

กำกับ ดูแลติดตาม ช่วยเหลือและสนับสนุนในการพัฒนาสามารถดำเนินไปอย่างมีระบบ
ต่อเนื่องกัน นอกเหนือจากการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการแล้ว

**๕. ผู้บริหารจะต้องเตรียมการวางแผนและจัดทำระบบข้อมูล
สารสนเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ
ภายในสถานศึกษาและประกันคุณภาพนักเรียนอีกด้วย**

ช่วงที่ 2 การดำเนินการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ในขั้นการดำเนินการของสถานศึกษาส่วนใหญ่จะนำงจรกรรมบริหาร PDCA มาใช้ในการ
ดำเนินการ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอนคือ การวางแผน การปฏิบัติความแผน
การตรวจสอบประเมินผลและปรับปรุงพัฒนา ผู้บริหารเป็นกลไกสำคัญในฐานะแกนนำ
ที่ จะทำให้กระบวนการบริหารนี้ สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีบทบาท
ดังนี้

การวางแผน ผู้บริหารเป็นผู้ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องกับการจัด
การศึกษาในสถานศึกษาเพื่อให้ทราบถึงความต้องการหรือความคาดหวังของผู้ปกครอง
กรรมการสถานศึกษาและชุมชน ที่มีต่อสถานศึกษา และทำการศึกษามาตรฐานการศึกษา
ของชาติ นโยบายของหน่วยงานด้านสังกัด รวมทั้งศึกษาถึงศักยภาพของสถานศึกษาก่อนที่จะมา
ร่วมกันกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ หรือเป้าหมายของสถานศึกษา แล้วจึงร่วมกับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
จัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายและกำหนดการกิจของสถานศึกษา แล้วจึงจัดทำแผน
การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระยะยาว อันได้แก่ ธรรมนูญสถานศึกษาหรือแผนพัฒนา
คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาฯลฯ และจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพในระยะสั้น ได้แก่
แผนปฏิบัติการประจำปี โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นผู้ลงนามและรับผลการดำเนินการ
ที่ร่วมกันกำหนดขึ้น

การปฏิบัติความแผน ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ในการบริหารจัดการ
ส่งเสริมสนับสนุน ควบคุม กำกับดูแลให้คำปรึกษานะนำ และอำนวยความสะดวกให้แก่
บุคลากรภายในสถานศึกษาที่รับผิดชอบ ในการจัดการเรียนการสอนและรับผิดชอบแผนงาน
และโครงการให้ดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งในบางแผนงาน โครงการผู้บริหาร
จำเป็นจะต้องดำเนินการเอง ถึงเป็นโครงการ แผนงานเกี่ยวกับด้านการบริหาร และด้าน
บุคลากร

การตรวจสอบและประเมินผล เมื่อบุคลากรภายในสถานศึกษาที่
รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมตามแผนงาน โครงการได้ดำเนินกิจกรรม

ตามแผนไปแล้ว ให้ผู้บริหารเป็นผู้ตรวจสอบติดตามตลอดเวลาดังต่อไปนี้ แต่เริ่มโครงการ ระหว่างโครงการและสิ้นสุดโครงการหรือให้ผู้แทนเป็นผู้ตรวจสอบการประเมินตนเองบุคลากรที่รับผิดชอบในแต่ละกิจกรรม โครงการ โดยผู้บริหารทำหน้าที่เป็นแกนนำสำคัญดังต่อไปนี้ การกำหนดบทบาทหน้าที่และผู้รับผิดชอบ การกำหนดกรอบการประเมินตนเอง การสร้างเครื่องในการประเมิน การดำเนินการประเมิน การวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งการเขียนรายงานการประเมินตนเอง ทั้งนี้ผู้บริหารอาจต้องทำการแต่งตั้งคณะกรรมการในการเขียนรายงานประเมินตนเองด้วย

การปรับปรุงและพัฒนา เมื่อสถานศึกษาได้ทำการประเมินตนเองแล้ว ผู้บริการจะต้องนำผลการประเมินตนเองไปใช้ในการวางแผน กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพในปีการศึกษาต่อไป

ช่วงที่ 3 การประเมินภายนอก ในช่วงของการประเมินภายนอกนี้

ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการรับการประเมินภายนอก พอสรุปได้ดังนี้

1. เป็นแกนนำในการเตรียมการหรือวางแผนเพื่อให้สถานศึกษาพร้อมรับการประเมินภายนอก ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งคณะกรรมการ การจัดเตรียมข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา การเขียนรายงานการประเมินตนเอง โดยเฉพาะการซึ่งแจ้งให้แก่ผู้ประเมิน ภายนอกในระหว่างประเมิน
2. เป็นผู้ประสานงานอำนวยความสะดวกความสะดวก ให้แก่ผู้ประเมิน ภายนอกในระหว่างประเมิน

3. เป็นผู้ที่อยู่เบื้องหลังทำความเข้าใจหรือให้ข้อมูลสารสนเทศเพิ่มเติมให้แก่คณะกรรมการประเมินภายนอกในระหว่างผู้ประเมินภายนอกทำการนำเสนอผลการประเมินคัวข่าวา

4. เป็นผู้ตรวจสอบและลงนามรับทราบในรายงานการประเมินของคณะกรรมการประเมินภายนอก และนำผลการประเมินภายนอกไปปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

2. คณะกรรมการภายในสถานศึกษา

คณะกรรมการในสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญส่วนหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการเตรียมการ ดำเนินการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก โดยนี้บทบาท 2 อย่างในเวลาเดียวกันคือ เป็นนักวางแผนและนักปฏิบัติ ซึ่งบทบาทของคณะกรรมการและบุคลากรภายในสถานศึกษาจำแนกออกเป็น 3 ช่วง คือ

ช่วงที่ 1 การเตรียมการ คณะครูและบุคลากรในสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการเตรียมการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา โดยพอสรุปได้ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าและพัฒนาตนเองในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้เกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญและความจำเป็นตลอดจนมีเจตคติที่ต้องการประกันคุณภาพการศึกษา

2. ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพในสถานศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาร่วมทั้งบทบาทและหน้าที่ของตนเองในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยอาจได้รับความรู้จากวิทยากรภายนอกสถานศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษา

3. ร่วมกับผู้บริหารเตรียมการวางแผนและจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศภายในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลสารสนเทศองค์กรเรียนเป็นรายบุคคลซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ รวมถึงข้อมูลสารสนเทศในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาที่ใช้ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาและการประกันคุณภาพภายนอกอีกด้วย

ช่วงที่ 2 การดำเนินการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน คณะครู และบุคลากรในสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการดำเนินกระบวนการบริหารของสถานศึกษาโดยบทบาทล้วนนี้

ขั้นวางแผน ใน การวางแผนนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนมีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คณะครูและบุคลากร ในสถานศึกษาได้ทำงานเป็นทีม ดังนั้นคณะครูและบุคลากรในสถานศึกษาต้องร่วมกับผู้บริหารและผู้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในระยะยาวและแผนระยะสั้น โดยเริ่มจากการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาและร่วมกันกำหนดภารกิจของสถานศึกษา กำหนดโครงการ/กิจกรรม ในแต่ละปีการศึกษาและเมื่อได้กำหนดโครงการแล้ว คณะครูและบุคลากรที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบโครงการ กิจกรรมใดก็ตามก็จะต้องทำการเขียนโครงการโดยการดำเนินถึงความเป็นไปในการปฏิบัติและศักยภาพของสถานศึกษาด้วย

ขั้นปฏิบัติตามแผน เมื่อคณะครูและบุคลากรในสถานศึกษาได้วางแผนโครงการ/กิจกรรมแล้ว จึงดำเนินการตามแผนที่วางไว้ โดยพยายามประสานความร่วมมือในระหว่างเพื่อนร่วมงาน ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ นอกจากนี้คณะครูและ

บุคลากรภายในสถานศึกษาพยาบาลจัดบรรยายการและสัมมนาด้วยให้อิสระอ่านวิเคราะห์ตัวเองให้เกิดการเรียนรู้ของนักเรียน ทั้งในและนอกห้องเรียนอีกด้วย

ขั้นตรวจสอบและประเมินผล เมื่อวางแผน/โครงการต่าง ๆ ได้ดำเนินการ บุคลากรผู้ที่ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนและดำเนินการกำหนดกรอบการประเมิน ตนเอง สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินตนเอง ทำการประเมินตนเองกรอบที่กำหนดไว้ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินผล หลังจากนั้นคณะกรรมการต้องร่วมกันเขียนรายงานการประเมินตนเองตามสภาพที่เป็นจริงของแต่ละโครงการ

ขั้นปรับปรุงพัฒนา หลังจากแต่ละโครงการ/กิจกรรมได้ทำการประเมินตนเองและทราบผลการประเมินตนเองแล้ว คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องในแต่ละแผนงาน/กิจกรรมต้องนำผลการประเมินนี้ไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของตนเอง และนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปีการศึกษาต่อไป

ช่วงที่ 3 การประเมินภายนอก คณะกรรมการร่วมกันจัดทำ รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา เพื่อให้คณะกรรมการประเมินคุณภาพภายนอกได้ศึกษาสภาพการดำเนินการของสถานศึกษา รวมทั้งการจัดเตรียมข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา และหลังจากที่ผู้ประเมินภายนอกเข้ามาประเมินสถานศึกษา คณะกรรมการในสถานศึกษาจะต้องให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการประเมินภายนอกเป็นอย่างดี เพื่อประโยชน์ที่จะได้กับสถานศึกษา

3. กรรมการสถานศึกษา

กรรมการสถานศึกษานี้เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ตั้งเป้าหมาย ร่วมตัดสินใจวินิจฉัยให้ความเห็นชอบในการดำเนินการของสถานศึกษาเป็นแก่นนำประสานความร่วมมือกับองค์กรในห้องถิน เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน และสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในด้านทรัพยากรต่าง ๆ ตลอดจนการกำกับ ดูแลอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การวางแผนการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา การดำเนินกิจกรรมตามแผน การประเมินตนเองของสถานศึกษา รวมทั้งการตรวจสอบและรับทราบรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาและ การพัฒนาและปรับปรุงสถานศึกษา นอกจากนี้ยังมีหน้าที่เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาในส่วนที่กรรมการสถานศึกษามีส่วนเกี่ยวข้องให้แก่ คณะกรรมการประเมินภายนอกอีกด้วย

4. ผู้ปกครอง

ผู้ปกครองนักเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดเป้าหมาย/ วิสัยทัศน์ของสถานศึกษาว่าอย่างให้บูตรหลานของตนเองเข้ารับการศึกษาแล้วจะมีคุณลักษณะ อย่างไร ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในส่วนของตัว นักเรียนอย่างต่อเนื่อง ดังแต่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนในการวางแผนการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา การดำเนินกิจกรรมตามแผน การประเมินตนเองของสถานศึกษา การให้ข้อมูล ซ่อนกลับเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและคุณภาพของนักเรียนในสถานศึกษา รวมทั้ง รับทราบผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา นอกจากนี้ยังมีหน้าที่เป็น ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของบูตรหลานของ ตนให้แก่คณะผู้ประเมินภายนอกอีกด้วย

5. ชุมชน

ชุมชนนั้นมีบทบาทสำคัญในการกำหนดเป้าหมาย / วิสัยทัศน์ของ สถานศึกษาและส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ดังแต่ การวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา โดยเฉพาะแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน รวมทั้งรับทราบรายงานการประเมินตนเองของ สถานศึกษาและการปรับปรุงและพัฒนาของสถานศึกษา ซึ่งการที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ใน การจัดกิจกรรมของสถานศึกษา เพราะจะทำให้ชุมชนเกิดความรู้สึกที่ดีต่อสถานศึกษาและ มองเห็นคุณค่าและประโยชน์ของตนเอง พร้อมกันนั้นสถานศึกษาก็ได้รับความช่วยเหลือ ทั้งแรงกายและทุนทรัพย์จากคนในชุมชน อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการจัดการศึกษาใน สถานศึกษาอีกด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 จากบทบาทของผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องในระดับสถานศึกษาที่กล่าวมา ข้างต้นนั้นสรุปได้ว่า ผู้บริหารและครุภู่สอนนั้นมีภารกิจหน้าที่อันยิ่งใหญ่ในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของเด็กและเยาวชนให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา เพราะผู้บริหารและครุภู่สอน เป็นผู้ใกล้ชิดและมีอิทธิพลในการหล่อหลอมให้เด็กเป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถและอยู่ใน สังคมอย่างมีความสุข จึงมีความจำเป็นที่ผู้บริหารและครุภู่สอนจะต้องมีความตระหนักมี ความรู้ ความเข้าใจและร่วมกันคิดร่วมกันทำ โดยอาศัยการทำงานเป็นทีมและการประสาน ความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน ที่จะมีส่วนสำคัญ ใน การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเด็กและเยาวชนให้บรรลุตามที่คาดหวังและเป็นที่ยอมรับ ของชุมชนและสังคม ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเด็กและเยาวชนจึงเป็นหน้าที่ ทุกฝ่าย

6. มาตรฐานการศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบแรก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้พัฒนามาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นกรอบในการประเมินคุณภาพภายนอก และเป็นแนวทางให้หน่วยงานและสถานศึกษามุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานค่า ฯ เพิ่มขึ้น เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ.2542 ชั้น ก่อนรัฐมนตรีมีความเห็นชอบในหลักการ ในราชป鲁ชุมเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2543

มาตรฐานการศึกษามีทั้งหมด 27 มาตรฐาน 91 ดั้งนี้ เป็นทิศทางให้สถานศึกษาที่มีศักยภาพและมีความพร้อมได้มุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาให้คุณภาพเพิ่มขึ้นและเพื่อรับรองการประเมินคุณภาพภายนอกในระยะต่อไป แต่ในช่วง 5 ปี แรกหรือในรอบแรกของการประเมิน ได้มีการคัดเลือกมาตรฐานเหลือเพียง 14 มาตรฐาน 53 ดั้งนี้ เพื่อใช้ในการประเมินภายนอก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 69) แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. มาตรฐานด้านผู้เรียน มี 7 มาตรฐาน 22 ดั้งนี้ เน้นพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม โดยมุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความสามารถตามศักยภาพ และมีความสุข ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่ประس่งค์
ดั้งนี้ที่ 1 มีวินัย มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามระเบียบและ

หลักธรรมเบื้องต้นของแต่ละศาสนา

ดั้งนี้ที่ 2 ซื่อสัตย์สุจริต (และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ สำหรับ
ระดับอาชีวศึกษา)

ดั้งนี้ที่ 3 มีความเมตตากรุณา เอื้อเทือเพื่อแผ่ เสียสละเพื่อ
ส่วนรวม

ดั้งนี้ที่ 4 ประยัต (ใช้สิ่งของและทรัพย์สินทั้งของตนเองและ
ส่วนรวมตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติอย่างประยัตคุ้มค่า)

มาตรฐานที่ 4 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มี
วิจารณญาณมีความสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิลัยทักษะ

ดั้งนี้ที่ 1 สามารถจำแนกประเภทข้อมูล เปรียบเทียบและมี
ความคิดรวบยอด

ตัวบ่งชี้ที่ 2 สามารถประเมินค่าความน่าเชื่อถือข้อมูล รู้จักพิจารณา
ข้อดี ข้อเสีย ความถูกผิด ระบุสาเหตุ ค้นหาคำตอบ เลือกวิธีและมีปฎิภัณฑ์ในการแก้ปัญหาและ
ตัดสินใจได้อย่างสันติและมีความถูกต้องเหมาะสม

ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีความคิดสร้างสรรค์ มีจินนาการ สามารถคาดการณ์และ
กำหนดเป้าหมายได้

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มประสบการณ์ กลุ่ม
วิชาหมวดวิชาที่สำคัญไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ (คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย
สังคมศาสตร์ และวิชาเฉพาะสาขาสำหรับอาชีวศึกษา)

ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสาร

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
รักการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีความกระตือรือร้น สนใจการเรียนรู้จากแหล่งต่างๆ
รู้จักดึงความสามารถเพื่อหาเหตุผล

ตัวบ่งชี้ที่ 2 รักการอ่าน สามารถใช้ห้องสมุด แหล่งความรู้และสื่อ
ต่างๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 3 สามารถสรุปประเด็นจากการเรียนและประสบการณ์ได้
อย่างถูกต้องค้ายตนเอง

มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถ
ทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ตัวบ่งชี้ที่ 1 สามารถทำงานตามลำดับขั้นตอน และผลงานมี
ประสิทธิภาพ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ขยัน อดทน ละเอียดรอบคอบในการทำงาน พัฒนา
งาน สามารถทำงานอย่างมีความสุข และภูมิใจในผลงานของตนเอง

ตัวบ่งชี้ที่ 3 สามารถทำงานเป็นทีม (ช่วยเหลือผู้อื่น ไม่เอาเปรียบ
ในความร่วมมือยอมรับความคิดเห็นและความสามารถของผู้อื่น ร่วมรับผิดชอบผลงานของกลุ่ม

ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีเกตคิตที่คืออาชีพสุจริต
 มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี
 ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีน้ำหนัก ส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน
 ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน
 ตัวบ่งชี้ที่ 3 ร่าเริง แจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับครู เพื่อนและ
 บุคคลทั่วๆไป

ตัวบ่งชี้ที่ 4 รู้จักดูแลสุขภาพ และป้องกันตัวเองไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ
 ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับไทยสิ่งแวดล้อมและสิ่ง
 มองมา ไม่เสพสิ่งเสพติดและปลดจากสิ่งมองมา
 มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี
 และกีฬา

ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีความชื่นชมและร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรีและ
 กีฬา

2. มาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการ การ มี 3 มาตรฐาน 21 ตัวบ่งชี้ที่
 เน้นในด้านกระบวนการบริหารจัดการและกระบวนการจัดการเรียนการสอน ดังนี้
 มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างและการ
 บริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีการจัดองค์กร โครงสร้างการบริหารขั้นเงิน
 ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีปรัชญา แผนพัฒนา ธรรมนูญสถานศึกษา
 แผนการดำเนินงานของสถานศึกษาและตั้งบ่งชี้ความสำเร็จ

ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีการปฏิบัติความแผน
 ตัวบ่งชี้ที่ 4 ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม

ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลเปรียบเทียบกับ
 เป้าหมายอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ที่ 6 มีระบบข้อมูลสารสนเทศครบถ้วน ถูกต้องตรงกับ
 ความต้องการและทันต่อการใช้งาน

ตัวบ่งชี้ที่ 7 มีการบันทึกและรายงานการประเมิน

ตัวบ่งชี้ที่ 8 มีการนำข้อมูลและผลการประเมินไปใช้
 ในการตัดสินใจและปรับปรุงงาน

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความร่วมมือกับชุมชนในการ

พัฒนาศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้บริหารและครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนใน การร่วมกันจัดการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้บุคลากร ในสถานศึกษาและชุมชนเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาร่วมกัน

ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสถานศึกษาต่อ ชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนา การศึกษา

มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอน โดย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติและสนองความต้องการของผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียน รู้จัก คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ

ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียน จัดศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสม มาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรมและ จริยธรรมของผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 6 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับการ พัฒนาสุนทรียภาพ

ตัวบ่งชี้ที่ 7 ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย การทำงานร่วมกับผู้อื่น และความรับผิดชอบต่อส่วนร่วมกัน

ตัวบ่งชี้ที่ 8 มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่ หลากหลายและค่อนข้าง

ตัวบ่งชี้ที่ 9 มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักสถานศึกษาของตนและ มีความกระตือรือร้นในการไปเรียน

3. มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย มี 4 มาตรฐาน 10 ตัวบ่งชี้ เป็นการกำหนดคุณลักษณะหรือสภาพความพร้อมของผู้บริหาร ครู หลักสูตร อาคารสถานที่ และชุมชน ดังนี้

มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหาร
จัดการ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับ
การเปลี่ยนแปลง

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์และเป็นที่
ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตย

มาตรฐานที่ 22 ครุ�ีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน อย่างมี
ประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ครุรูเป้าหมายของหลักสูตรและเป้าหมายการจัด
การศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ครุมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร จัดทำ
แผนกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ครุมีความรู้ความสามารถในการประเมินผลการเรียน
การสอนและการนำผลการประเมินมาใช้พัฒนาคุณภาพ

มาตรฐานที่ 24 ครุมีคุณวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่
รับผิดชอบและ มีครุเพียงพอ

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ครุมีความถนัด/ความเชี่ยวชาญตรงกับงานปฏิบัติ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีจำนวนครุตามเกณฑ์

มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและ
ท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีหลักสูตรและเนื้อหาสาระของหลักสูตรที่เหมาะสม
สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาและความต้องการผู้เรียนและท้องถิ่น

ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียน
การสอน

กล่าวสรุปได้ว่า มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติที่ใช้ในการประเมินรอบแรก
ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) นี้ เป็นการประเมินเพื่อ

ตรวจสอบยืนยันสภาพจริงในการดำเนินงานของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะเน้นไปที่มาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียน มาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการ และมาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย ซึ่งการประเมินคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ จะช่วยพัฒนาระดับคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานยิ่งขึ้น

1.4 รายงานการประเมินตนเอง (Self Study Report : SSR)

รายงานการประเมินตนเอง (Self Study Report : SSR) ของโรงเรียน บ้านทรายขาวหนองเป็นประชาสรรค์ ปีการศึกษา 2545 ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา แห่งชาติ ที่ใช้ในการประเมินภายนอกของโรงเรียน 14 มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ ซึ่งสรุปเป็นรายมาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์
 การดำเนินการ โรงเรียนได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง เช่น กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยนักเรียน ส่งเสริมการสร้างวินัยในการเดินทาง ไป-กลับโรงเรียน การฝึกให้นักเรียนมีหน้าที่ความรับผิดชอบการทำความสะอาดบริเวณ โรงเรียนทุกเช้าก่อนเคารพธงชาติ ด้านคุณธรรม จริยธรรมโรงเรียนได้จัด โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ให้นักเรียนพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมทุกวันศุกร์ นักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 เรียนนักธรรมครี นักธรรมโทและนักธรรมเอก วัดศิลาราษฎร์ ทรายขาว ในวันเสาร์-อาทิตย์ สำหรับค่านิยมที่พึงประสงค์ โรงเรียนได้ดำเนินการส่งเสริมคุณดี คุณเก่งที่เก็บสิ่งของส่งคืน หน้าเสาธง ตลอดจนฝึกนักเรียนเรื่องความประยัต การใช้น้ำไฟฟ้าในโรงเรียนและนักเรียนส่วนใหญ่เป็นสมาชิก สาธารณรัฐร้านค้าของโรงเรียน

ผลการดำเนินการ พบร่วม โรงเรียนได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับนักเรียน เป็นไปตาม เป้าหมายที่โรงเรียนวางแผนไว้ แต่ยังมีนักเรียนบางส่วนขัดข้องวินัย ขาดความรับผิดชอบ ไม่ปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน นอกจากนี้บางกิจกรรมขาด โครงการรองรับในการปฏิบัติงาน ทำให้ขาดการกำกับ ติดตาม ประเมินผลอย่างแท้จริงและต่อเนื่อง

แนวทางพัฒนาปรับปรุง โดยภาพรวมแล้วมาตรฐานการศึกษาด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนอยู่ในระดับคุณภาพดี แต่ขาด โครงการปฏิบัติ และผู้รับผิดชอบชัดเจน บางตัวบ่งชี้ขาดการกำกับ ติดตาม ประเมินผลและแก้ไขปัญหา ปรับปรุงพัฒนา ทำให้ขาดการต่อเนื่องด้วยการปฏิบัติงาน ดังนั้น โรงเรียนจึงต้องดำเนินการ จัดทำโครงการที่สอดคล้องกับตัวบ่งชี้ที่ยังต้องปรับปรุงต่อไป

มาตรฐานที่ 4 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดໄต่อต่องและมีวิสัยทัศน์

การดำเนินการ โรงเรียนได้ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้ เช่น การนำนักเรียนไปแหล่งเรียนรู้ในชุมชน การพานักเรียนร่วมชุมกิจกรรมจัดนิทรรศการต่าง ๆ การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ การจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ เป็นต้น

ผลการดำเนินการ พบว่า นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ ทันต่อเหตุการณ์ ความเปลี่ยนแปลงของโลก แต่ขาดการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลอย่างสร้างสรรค์ แนวทางการพัฒนาปรับปรุง โรงเรียนได้จัดให้ครูประจำชั้นคุณแล่นักเรียนด้วย ความเอาใจใส่ ใช้จิตวิทยาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้แสดงความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้ฝึกใช้ความคิด ฝึกการแสดง ความคิดเห็นและจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานมากขึ้น เพื่อที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนได้มีทักษะความคิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ได้

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

การดำเนินการ โรงเรียนกำหนดเป้าหมายผลลัพธ์ทางการเรียนในกลุ่มวิชาต่าง ๆ อุ่่งชั้กเจน มีการเตรียมการสอน จัดทำแผนการสอน วิเคราะห์หลักสูตร ประชุมอบรมทางวิชาการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โรงเรียนได้ดำเนินการจัดหาสื่อเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์ จัดห้องพิเศษสนับสนุนการเรียนการสอนของนักเรียน คือ ห้องปฏิบัติการทางภาษาและห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ทำให้นักเรียนได้มีแหล่งเรียนรู้ตามหลักสูตร นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้นักเรียนไปแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้อย่างเต็มตามศักยภาพและเหมาะสมกับวัย

ผลการดำเนินการ พบว่า ครูได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบวิธีการบรรยาย การสอนแบบบูรณาการและมีสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ไม่สนองต่อความสนใจของ นักเรียน ทำให้ผลลัพธ์ของนักเรียนแต่ละระดับชั้น แต่ละกลุ่มวิชาอยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ นักเรียนขาดความเชื่อมั่นในการแสดงออก เช่น การพูด การอ่านในที่สาธารณะ ขาดการนำเสนอผลงานที่ดี ไม่สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ด้วยตนเองได้

แนวทางการพัฒนาปรับปรุง โรงเรียนควรมีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยให้ ชุมชนในห้องถิ่นเข้ามายื่นร่วมในการจัดการศึกษา ส่งเสริมพัฒนาการศึกษา ตามที่นักเรียนและผู้ปกครองต้องการ ส่งเสริมพัฒนาเทคนิควิธีการสอนแก่ครูผู้สอนจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่ร้าไวเพิ่มขึ้น จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสดงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

การดำเนินการ โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนได้แสดงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเป็นสำคัญ มีการจัดปรับปรุงห้องสมุด จัดมุมหนังสือในห้องเรียน การจัดห้องพิเศษเป็นแหล่งเรียนรู้ เช่น ห้องครัว ห้องพยาบาล ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ นักเรียนได้มีโอกาสไปศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองในแหล่งความรู้ในชุมชน เพื่อนำผลการเรียนรู้มาจัดทำรายงาน อภิปรายผลที่เน้นกระบวนการ กลุ่ม

ผลการดำเนินการ พบร่วมกับ ผู้อำนวยการ ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และบุคลากร ของโรงเรียน ระบุว่า การจัดกิจกรรมค้นคว้าและแสดงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียนในโรงเรียน จะเน้นการใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งแหลendum

แนวทางพัฒนาปรับปรุง ครุภารกิจที่ต้องปฏิบัติ รวมทั้งในการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่จะต้องให้ นักเรียนได้ปฏิบัติการศึกษาค้นคว้าข้อมูลตามแหล่งข้อมูลต่างๆ ให้นำไปสู่การจัดกิจกรรมวันสำคัญต่างๆ จะช่วยให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง ได้ เช่น โครงการรณรงค์ใช้เลือกออก โครงการด้านยาเสพย์ติด การจัดกิจกรรมวันสำคัญ เช่น วันภาษาไทยแห่งชาติ วันสุนทรีย์ ฯลฯ ซึ่งล้วนแล้วเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักค้นคว้าและแสดงหาความรู้ด้วยตนเองทั้งสิ้น

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น

ได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

การดำเนินการ โรงเรียนได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วิทยากร ภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน และเป็นอาชีพภายใน

ชุมชน เช่น งานจัดสถาน งานตัดผ้านักเรียน การทำไม้กวาดทางมะพร้าว เป็นต้น จัดกิจกรรมกลุ่มสีเบคนริการของนักเรียนทำความสะอาดโรงเรียน ซึ่งเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีใจรักในการทำงาน

ผลการดำเนินการ พบร้า นักเรียนมีความสนใจในการเรียนรู้และนำผลจากการเรียนรู้มาใช้ประโยชน์ในการทำกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนมีความสามารถทำงานอย่างมีขั้นตอนและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ แต่นักเรียนบางคนยังขาดกระบวนการการทำงานเป็นกลุ่ม ไม่มีขั้นการทำงานที่ถูกต้องและขาดความรับผิดชอบต่อกลุ่ม

แนวทางการพัฒนาปรับปรุง โรงเรียนต้องจัดระบบการปฏิบัติงานเป็นกลุ่ม ที่ชัดเจนมีการอบรมที่แข็งขั้นตอนของการปฏิบัติงานให้นักเรียนได้ปฏิบัติ มีการประเมินผล และรายงานผลการทำงานของนักเรียน

มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพดีและสุขภาพจิตที่ดี

การดำเนินการ โรงเรียนได้จัดโครงการ “ฟ.ฟันสวย อิ่นใส” ตั้งแต่ระดับชั้น อนุบาลจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอนามัยนักเรียน คือ ได้รับประทานอาหารกลางวัน “กินทุกคน อิ่มทุกวัน” ตลอดจนอาหารเสริม (นม) มีตารางบันทึก การพัฒนาความเจริญเติบโตของนักเรียนทุกคน จัดนักเรียนเข้ารับการอบรมผู้นำส่งเสริมสุขภาพนักเรียน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ดูแลสุขภาพอนามัยในโรงเรียน จัดกิจกรรมดูแลป้องกันนักเรียนไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพย์ติด จัดลูเลือดห้องพยาบาลเป็นสัดส่วนบริการนักเรียน

ผลการดำเนินการ พบร้า นักเรียนได้รับการเอาใจใส่ดูแลกำกับสุขภาพ อนามัย และสุขภาพจิตให้เป็นสุขนิสัยที่ดี นักเรียนมีสุขภาพที่แข็งแรง มีน้ำหนัก ส่วนสูง ตามเกณฑ์มาตรฐาน มีสุขภาพจิตใจที่ร่าเริง ยิ่งใส นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ และปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันอย่างมีความสุข โรงเรียนดำเนินกิจกรรมโรงเรียนสีขาวที่ปลอดสิ่งเสพย์ติด นักเรียนทุกคนที่ห่างไกลจากยาเสพย์ติด

แนวทางการพัฒนาปรับปรุง โรงเรียนจะต้องปรับปรุงสิ่งแวดล้อมต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกฯ ของโรงเรียนให้ปลอดภัย พิเศษ จัดสุขาภิบาลในด้านต่างๆ ขยายมูลฝอย เตาเผา ห้องน้ำ – ห้องส้วม ให้สะอาดอยู่เสมอ จัดระบบสุขาภิบาล ทุกๆ ด้านให้ระบบระบายน้ำ ดำเนินการกิจกรรม ๕ ส. เข้าร่วมมีการคิดตามประเมินผลทุกระยะ

มาตรฐานที่ 12 นักเรียนมีสุนทรียภาพ และ ลักษณะนิสัยด้านศิลปะดนตรี และกีฬา

การดำเนินการ โรงเรียนได้จัดให้มีการแข่งขันกีฬาสีภายในโรงเรียน และส่งเสริมกิจกรรมการแข่งขันกีฬากลุ่ม ในปีการศึกษา ๒๕๔๕ โรงเรียนสามารถฝึกสอนให้

นักเรียนเล่นกีฬาประเภทต่างๆ จนชนะเลิศในระดับกลุ่ม โรงเรียนหลายประเภท เช่น ชนะเลิศที่ 1 ฟุตบอล ชนะเลิศที่ 1 วอลเลย์บอลชาย ชนะเลิศที่ 1 เซปักตะกร้อชาย ชนะเลิศที่ 1 ปิงปองชายและรองชนะเลิศอันดับ 1 ปิงปองหญิง นอกจากนี้ทีมฟุตบอลชายยังร่วมแข่งขันกีฬาฟุตบอล 5 คน เสลกูนิพิทักษณ์คัพ ได้ชนะเลิศอันดับ 2

ด้านคุณศรี โรงเรียนได้เชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้ เรื่องโหวตดังนี้ นักเรียนจึงมีทักษะในการเป่าโหวต จัดให้นักเรียนใช้ทักษะด้านคุณศรีนำวงครุฑิยากร ประกอบการร้องเพลงชาติ

ด้านศิลปะ นักเรียนทุกคนมีนิสัยรักงานศิลปะ ได้ฝึกปฏิบัติอยู่เป็นประจำ และเข้าร่วมกิจกรรมประกวดแข่งขันตามโอกาส นอกจากนี้นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ยังมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาด้วยงานศิลปะ เช่น การเขียนแผนที่ การเขียนเครื่องหมายจราจรในโรงเรียน เป็นต้น

ผลการดำเนินการ พ布ว่า นักเรียนมีความรู้ความสามารถด้านศิลปะ คณิต และกีฬาอยู่ในเกณฑ์ดี แต่ขาดบุคลากรผู้ชำนาญการให้การส่งเสริม ดังนั้นการดำเนินการ บางอย่างจึง ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

แนวทางการพัฒนาปรับปรุง โรงเรียนต้องสำรวจความต้องการของนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนได้เรียน ได้ฝึก ได้ปฏิบัติ ตรงกับความถนัด ความสนใจมากที่สุด จัดทำ อุปกรณ์สื่อ การสอนให้เพียงพอต่อความต้องการ จะต้องจัดหาวิทยากรหรือให้ชุมชนเข้ามามี ส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดทำองค์กร / โครงสร้างและการบริหารอย่าง เป็นระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา

การดำเนินการ โรงเรียนได้ระดมความคิดและการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษา ครูผู้สอนและชุมชน ในวางแผนกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย นโยบาย ตลอดจนการจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน

ผลการดำเนินการ โรงเรียนได้พัฒนางานอย่างเป็นระบบเน้นการบริหารงาน แบบมีส่วนร่วม ในการจัดการบริหารทั้งระบบตามแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการของ โรงเรียน

แนวทางการพัฒนาปรับปรุง โรงเรียนเน้นการพัฒนา กำกับ การนิเทศ ติดตาม การประเมินผล อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย เพื่อจะนำมา ปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพทั้งระบบ

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

การดำเนินการ โรงเรียนและชุมชนสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการจัดการศึกษาร่วมกัน มีการเชิญผู้ปกครอง เซลยุคคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมาร่วมคิดและเสนอแนะ ปรincipia แนวทางดำเนินการปฏิบัติ เสริมส่วนที่ขาด เติมเต็มส่วนที่มีให้โรงเรียนมีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

ผลการดำเนินการ พนวจ โรงเรียนประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานได้ ขัดเจนจากการพัฒนาโรงเรียนด้วยความร่วมมือกับชุมชน โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่ดี มีสื่อการเรียนที่ทันสมัยใช้ (เครื่องคอมพิวเตอร์) มีห้องปฏิบัติการอาหาร (ห้องครัว) โรงเรียนมีระบบการใช้น้ำดื่ม – น้ำใช้ ที่สะอาดและปลอดภัย

แนวทางพัฒนาปรับปรุง โรงเรียนจะต้องดำเนินการพัฒนาปรับปรุงวิธีการประชาสัมพันธ์กับชุมชนมากขึ้น โดยเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและชุมชนเพื่อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาและการพัฒนาโรงเรียนร่วมกัน เสริมความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูป สร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของทุกฝ่าย

มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การดำเนินการ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโรงเรียนได้ดำเนินการจัดกิจกรรมเป็นการสอนอย่างหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างมีความสุข จัดกิจกรรมพัฒนาให้ ผู้เรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ กิจสังเคราะห์และกิจสร้างสรรค์ จัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ในและนอกโรงเรียน จัดกิจกรรม ส่งเสริมประชาธิปไตยนักเรียน ได้ฝึกปฏิบัติ จัดให้ภูมิปัญญาห้องถิ่นมาช่วยสอน จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ส่งเสริมพัฒนาครูผู้สอนให้จัดการประเมินที่หลากหลาย

ผลการดำเนินการ โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นตามเป้าหมาย และมีการพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และศตีปัญญา ปฏิบัติดูให้มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นเด็กที่เก่ง ดี มีสุข มีค่านิยมรักและภูมิใจในโรงเรียนของตน

แนวทางการพัฒนาปรับปรุง โรงเรียนจัดสร้างหลักสูตรท่องถิ่นและผลิตสื่อช่วยในการเรียนการสอนของเด็กตลอดจน เปิดโอกาสเด็กนักเรียนให้ได้ศึกษาแหล่งเรียนรู้ ให้มากที่สุด จัดให้นักเรียนได้เรียนแบบโครงการน นำเสนอผลงานของตนเอง และจัด

นิทรรศการร่วมกับ ชุมชน ผู้ปกครอง ได้มาชมผลงานของนักเรียน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียน มีกำลังใจในการเรียนและกระตือรือร้นในการนำเสนอผลงานของตนเองอยู่ตลอดเวลา มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ การดำเนินการ การบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา ได้ใช้พรมวิหารสี่ ในการบริหารจัดการ ใช้หลักบริหารแบบประชาธิปไตย สร้างเสริมการเรียนการสอน โดยเน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญและจัดการศึกษาให้ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกฝ่าย ให้ข้อมูลและกำลังใจแก่นักเรียนและบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ ขีดคุณภาพและเที่ยงธรรมใน การปฏิบัติงาน

ผลการดำเนินงาน ครูผู้สอนและนักเรียนสามารถพัฒนาคนให้มีวิสัยทัศน์ ใน การศึกษาสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง

แนวทางการพัฒนาปรับปรุง โรงเรียนวางแผนแนวทางการพัฒนาโรงเรียน โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย นโยบาย อ忙าจเป็นระบบ จัดผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจนและ รายงานผลการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำมาสรุปหาจุดอ่อน จุดแข็ง นำข้อมูลไปพัฒนา มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การดำเนินการ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้รับการพัฒนาการจัด การศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สามารถนำมาสู่การปฏิบัติ ได้อย่างถูกต้องและตรงตามเป้าหมาย การจัดการศึกษา มีการนำหลักสูตรมาจัดทำแผนการสอน ที่หลากหลาย วิเคราะห์หลักสูตรเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการวัดผลประเมินผล ครอบคลุมทุกกลุ่มประสบการณ์

ผลการดำเนินงาน นักเรียนมีผลลัพธ์ทางการเรียนสูงขึ้น สามารถนำ ความรู้ประสบการณ์ไปใช้ชีวิตประจำวัน ได้อย่างมีความสุข

แนวทางการพัฒนาปรับปรุง ผู้บริหาร ครูผู้สอนและนักเรียน ร่วมกัน หาจุดอ่อนเพื่อนำมาหาทางแก้ไข พัฒนา ปรับปรุงให้เห็นเป็นรูปธรรมที่เด่นชัด

มาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและ มีครุพี่ยงพ้อ

การดำเนินการ โรงเรียนมีจำนวนครูเกินเกณฑ์แต่พอดีกับจำนวนนักเรียนที่เปิด สอนการจัดครูเข้าชั้นเรียนและมอบหมายงาน ได้เน้นความรู้ความสามารถ และความเหมาะสม โดยมีการประชุมคณะกรรมการเพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน แต่ครูส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความสามารถที่ ตรงกับวิชาและงานที่สอน เช่น ครูเอกภาษาอังกฤษปีสอนชั้นอนุบาล ครูเอกบริหารสอนประจำชั้น

ประธานศึกษาปีที่ ๕ เป็นต้น ดังนั้น โรงเรียนจึงจัดโครงการพัฒนาความรู้ความสามารถ
แก่นักคุณภาพ ด้วยการส่งเสริมเข้ารับการอบรม ประชุมสัมมนาและการศึกษาดูงาน

ผลการดำเนินการ พบว่า ครูผู้สอนมีความกระตือรือร้นในการเพิ่มเติม
ความรู้ ทักษะเพิ่มขึ้น ทำให้สามารถปฏิบัติงานที่รับผิดชอบได้ดี ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้
ความสามารถเป็นที่พึงพอใจแก่ชุมชนมากยิ่งขึ้น

แนวทางการพัฒนาปรับปรุง โรงเรียนมีแผนงาน/โครงการส่งเสริมพัฒนา
ความรู้ทักษะแก่ครูผู้สอนทุกคน เช่น การส่งเข้ารับการอบรม การประชุมสัมมนา การศึกษา
ดูงาน นอกสถานที่สร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานแก่ครูผู้สอนทุกคน

มาตรฐานที่ 25 มีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียน
การสอน

การดำเนินการ โรงเรียนขังขาดการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น แต่ได้จัด
การเรียนการสอนโดยใช้วิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยสอนในวิชาที่ผู้เรียน
ผู้ปกครองให้ความสนใจ เช่น งานด้านการจัดสถานไม้ไฟ คอมพิวเตอร์ ดนตรี-นาฏศิลป์
เป็นต้น

ผลการดำเนินงาน พบว่า โรงเรียนได้จัดวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญา
ท้องถิ่นมาช่วยในการจัดการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนกระตือรือร้นในการเรียนรู้และเรียนรู้
อย่างมีความสุข สามารถปฏิบัติงานตามความรู้ที่เรียนอย่างหยิ่งชื่น

แนวทางการพัฒนาปรับปรุง โรงเรียนจะพัฒนาความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่น
เป็นหลักสูตรห้องถิ่นหรือหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้สอดคล้องกับ
ความต้องการของนักเรียนและชุมชน

สรุปผลการประเมินคุณเอง ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ
ของ โรงเรียนบ้านทรายขาวหนองแพ้มีประชาสรรค์ เป็นรายด้านมาตรฐาน ดังนี้

1. มาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียน พบว่า

บุคคลเจึง

1. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มวิชาต่าง ๆ อยู่ในระดับ
คุณภาพพอใช้ มีผลการแข่งขันทักษะเป็นตัวแทนระดับกลุ่ม เพื่อเข้าร่วมการแข่งขันทักษะ
นักเรียนในระดับอำเภอต่อไป เช่น ชนะเลิศที่ ๑ การแข่งขันคณิตศาสตร์นานาชาติ ระดับกลุ่ม
โรงเรียน เป็นต้น

2. โรงเรียนได้ดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนสีขาวอย่างเคร่งครัด
ทำให้ นักเรียนห่างไกลจากสภาพดีดีไม่เกี่ยวข้องกับงานสภาพดีดี การพนัน สื่อสารมวลชนฯ

และ การพะเลະວະวາທໃນໂຮງເຮັນ 100 ເປົ້ອຣເຫັນຕີ ນັກເຮັບມີສຸຂພາພແຮງກາຍແຈ້ງແຮງ ຈາກ ກາລັນກີພາທີ່ຂອນ ນໍ້າໜັກ ສ່ວນສູງຂອງນັກເຮັນ ສ່ວນໄຫວ່ພອດີເກີນແລະເກີນເກີນທີ່ ເພະ ໂຮງເຮັນ ໄດ້ດຳແນີນການຕາມໂຄຮງກາຮອາຫາຮເສຣິນ (ນມ) ໂຄຮງກາຮອາຫາຮກລາງວັນ “ກິນທຸກຄົນອື່ນທຸກວັນ” ຕລອດຈົນຜູ້ປັກຮອງມີຈູນະປານກາລັງຈຶ່ງທຳໄໝ້ນັກເຮັນມີສຸຂພາພ່າງກາຍສົມບຽນແຈ້ງແຮງ

3. ນັກເຮັນມີຄວາມຮັບຜິດຈອນໃນການທຳງານຕາມກະບວນກາຮກລຸ່ມ ແລະທຳງານ ລ່ວມກັນເປັນອ່າງດີ ເຊັ່ນ ການທຳງານຂອງຄະດະມການນັກເຮັນເຂັດບົບກາຮກລຸ່ມສີ ກາຮັກສີ້ອັນກີພາ ນັກເຮັນຈະມີການຈັດຫັວໜ້າທີ່ນີ້ໃນກາຮັກສີ້ອັນກີພາເວລາເຢັນທັງເລີກເຮັນ ຈົນມີຜົດທຳໄໝ້ນັກເຮັນປະສົບຄວາມສໍາເຮົາໃນການແໜ່ງຂັກກີພາໃນຮະດັບຕ່າງ ຃າ

4. ນັກເຮັນມີຄຸນຫຮຽນ ຈິບຫຮຽນແລະຄ່ານີ້ຍິນທີ່ພຶ່ງປະສົງກໍ ອູ່ໃນ ຮະດັບດີເພະ ໂຮງເຮັນມີໂຄຮງກາຮອາສ່າງສົ່ງແລະສ່າງສົ່ງຫຼຸດການນັກເຮັນ ນັກເຮັນໄດ້ນີ້ໂຄກສໄດ້ ເຮັນຫຮຽນນະໃວນແສຣ-ອາທິດທີ່ວັດສີລາວາສັນບັນຫາຍາວ ໃນຂ່າວງການເຮັນທີ່ 1 ຈຶ່ງສ່າງຜົດ ທຳໄໝ້ນັກເຮັນມີຄຸນຫຮຽນ ຈິບຫຮຽນທີ່ດີ ສ່ວນຄ່ານີ້ຍິນທີ່ພຶ່ງປະສົງກໍ ນັກເຮັນເຮັດວຽກສ້າງວິນັບ ໄທ້ແກ່ດັນເອງຫລາຍອ່າງ ຕາມໂຄຮງກາຮອາທີ່ໂຮງເຮັນຈັດໄທເຊັ່ນ ການສ່າງເສຣິນກາຮສ້າງວິນັບກາເຄີນ ແດ້ໄປກັບໂຮງເຮັນ ການທຳຄວາມເຄົາພຄງ ການໄວ້ທັກທາຍຄຽວເວລາເຂົ້າອອກທຸກວັນ ຕລອດຈົນ ນຳຜົດກາຮັກສອນໄປໃຊ້ກັນຜູ້ປັກຮອງນັກເຮັນທີ່ບ້ານ ຈາກກາຮທີ່ໂຮງເຮັນໄດ້ຈັດກິຈກາຮນແກ່ລ່ານີ້ ທຳໄໝ້ຫຼຸມຫຼຸນໜຶ່ງໜຶ່ງການປົງປັດຕົນຂອງນັກເຮັນຍິ່ງໜຶ່ງ

5. ນັກເຮັນມີຄວາມສາມາດທາງດ້ານຄົນຄົງທີ່ພົມຄວາ ເຊັ່ນ ການເລັນ ດົນຕີໂຫວຕ ຜົ່ງໂຮງເຮັນໄມ້ມີຄຽງຜູ້ທີ່ສອນ ແຕ່ນໍາວິທະກາຮກຢານອກນາສອນນາງຄົງ ແຕ່ນັກເຮັນ ກີ່ມີຄວາມສາມາດໃນກາຮທີ່ຈະຝຶກຝັນຕົນເອງໄໝ້ສາມາດເປົ່າໂຫວລະແຮງໄໝ້ຜູ້ປັກຮອງໄດ້ພຶ່ງໄດ້ ດ້ານກີພາ ໂຮງເຮັນມີຄຽງຈົບພລະສຶກຍາ (ປ.ກສ.ສູງ) ຈຶ່ງກຳໄໝ້ກຳລັງການດ້ານກາຮແໜ່ງຂັກກີພາ ໂດຍເດັ່ນແລະທຳຂໍ້ອເສີຍໃຫ້ກັນໂຮງເຮັນເປັນອ່າງນາກ ໂຄຍເນັກໃນປີກາຮສຶກຍາ 2544 ທີ່ນ ພຸດນອດໂຮງເຮັນບັນຫາຍາວຫນອງແປ່ນປະຫາສරກໍ ຂະນະເລີສທີ່ 1 ຮະດັບອໍາເກອ ຮະດັບກຸ່ມ ເປັນຕົວແທນຂອງອໍາເກອເສລກົມໄປແໜ່ງຂັນຮະດັບຈັງຫວັດ ສ່ວນໃນປີກາຮສຶກຍາ 2545 ທີ່ນຸດນອດ ໂຮງເຮັນບັນຫາຍາວຫນອງແປ່ນປະຫາສරກໍ ໄດ້ຂະນະເລີສທີ່ 1 ຮະດັບກຸ່ມໂຮງເຮັນ

ຈຸດອ່ອນ

1. ນັກເຮັນນາງສ່ວນາດທັກມະກາຮກຄົດວິເຄຣະ໌ ຄືຄສັງເຄຣະ໌ ອ່າງເປັນຮະບັນຫຸ້ນຕອນຫົວໜ້າໄໝ້ສາມາດສະໜັບປະເທົ່າມະນີ້ໄໝ້ສົມບຽນ ຕລອດຈົນໄໝ້ ສາມາດຈັບໄຈຄວາມສໍາຄັງຂອງເຮັກງາວທີ່ອ່ານໄດ້ແລະ

2. นักเรียนยังขาดความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ไม่สามารถคาดการณ์และกำหนดเป้าหมายได้ จึงทำให้นักเรียนไม่ค่อยมีผลงานที่มีประสิทธิภาพหรือโดดเด่นได้

3. นักเรียนบางส่วนขาดความรู้ ความเข้าใจในการจำแนก สรุปประเด็น การเรียนรู้ ตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผล ความรอบคอบในการรับข้อมูลการแก้ไขปัญหา การสร้างผลงาน

2. มาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการ พนวจ

จุดแข็ง

1. โรงเรียนมีแผนการบริหารจัดสถานศึกษาอย่างชัดเจน มีบุคลากรที่ให้ การบริหารงานตรงตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายตามแผนการจัดการศึกษาของโรงเรียน ทำให้การบริหารงานตามโครงการสำเร็จบรรลุเป้าหมาย

2. ครู ได้รับการพัฒนาการทำงานอยู่เสมอ เน้นการทำงานเป็นทีม ทุกคนมี ส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาโรงเรียนร่วมกัน

3. โรงเรียนให้ความสำคัญกับชุมชนสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ชุมชนเข้ามาร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียน มีการประสานงานขอความช่วยเหลือกันตลอดเวลา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและชุมชนเข้ามามีบทบาทมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนอย่างสมำเสมอ

จุดอ่อน

1. โรงเรียนขาดการติดตาม ประเมินผลและบันทึกผลการดำเนินการด้านต่างๆ ทำให้มีร่องรอยในการตรวจสอบไม่ค่อยชัดเจน

2. ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานตามนโยบาย และทักษะการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

3. ครู-ผู้ปกครองนักเรียนยังไม่เข้าใจในการจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปอย่างชัดเจนถ่องแท้ ทำให้การดำเนินงานการปฏิรูปของโรงเรียนยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร

3. มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย พนวจ

จุดแข็ง

1. ครูมีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และได้รับการพัฒนาอย่างสมำเสมอ

๒. ครูมีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานสูง
ขาดอ่อน

๑. การบริหารงานยังไม่สามารถวางแผนงานของโรงเรียนได้
อย่างเป็นระบบ
๒. ครูมีความรู้ความสามารถไม่ตรงกับวิชาที่สอน เช่น
คอมพิวเตอร์ ภาษาอังกฤษและวิทยาศาสตร์ นอกจากนี้ครุยังมีภาระหน้าที่หลากหลาย
ในขณะเวลาเดียวกัน
๓. โรงเรียนไม่สามารถดำเนินการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นให้
นักเรียนได้เรียนได้

๒. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR – Participatory Action Research)

๒.๑ ลักษณะภายใต้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในชุมชนท้องถิ่นแต่ละแห่งเป็นกิจกรรม
ที่มีลักษณะ ๓ ประการที่เชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างผสมกลมกลืน กือ

- ๒.๑.๑ เป็นการค้นคว้าวิจัยเพื่อให้ได้คำตอบที่จำเป็น เช่น ข้อมูลความจริง
ปัญหา เชิงพัฒนาที่จะต้องแก้ไข สมมติฐานสำหรับการทดสอบต่อไป แผนงานดำเนินงาน
สำหรับ การพัฒนาหรือแก้ปัญหาและการติดตามประเมินผลการพัฒนาแก้ไขปัญหา
- ๒.๑.๒ เป็นการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนท้องถิ่น ผู้ซึ่งเป็นทั้งผู้ร่วม
ดำเนินการวิจัยและผู้ได้รับผลลัพธ์ของการวิจัย

๒.๑.๓ เป็นการปฏิบัติการในการดำเนินชีวิตจริงนิใช้เป็นการจำลองจากชีวิต
จริงมา เพื่อการวิจัยอย่างที่มักกระทำการกันในห้องทดลองของการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ก่อร่างคือ
ผู้เข้ามีส่วนร่วมในการวิจัยจะต้องเอกสารดำเนินชีวิตที่คนกระทำการอยู่เป็นปกติธรรมชาติ มาเป็น
“เดินพัน” และจะเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกิจกรรมครั้งนี้

จากที่กล่าวมาเป็นคุณสมบัติของการวิจัยที่เรียกว่า “การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบ
มีส่วนร่วม” หรือ “Participatory Action Research – PAR” หรือ “PAR”

2.2 ความหมายของ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research - PAR)

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

กนก ศุคประเสริฐ (2537 : 8) ได้กล่าวว่าการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research - PAR) เป็นการพัฒนาแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนและใช้การทำงานรูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นการวิจัยที่ศึกษาทำเป็นกลุ่ม เป็นหมู่คณะและขั้นตอนการวิจัยโดยผู้ปฏิบัติงานเอง

รัตนะ บัวสนธิ (2542 : 21) ได้ให้ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การวิจัยที่มุ่งแก้ไขปัญหาหรือพัฒนางานของหน่วยงาน องค์กร หรือชุมชนตามแนวทางที่บุคคลหลายฝ่ายซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาร่วมในกิจกรรมวิจัย ทุกขั้นตอนนับตั้งแต่ ขั้นตอนแรกเริ่มจนกระทั่งสิ้นสุดการดำเนินงานวิจัย

พันธุ์ทิพย์ รามสูตร (2540 : 31) ได้กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research - PAR) เป็นกระบวนการทางประชาธิปไตย อย่างหนึ่งที่บุคคลจำนวนหนึ่งนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยและการลงมือกระทำการด้วยตนเองมาปรับปรุงแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงสังคมของคน

สุภารักษ์ ขันหวานิช (2542 : 67) ได้ให้ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ไว้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research - PAR) เป็นวิธีการเรียนรู้จากประสบการณ์โดยอาศัยการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม นับตั้งแต่การระบุปัญหา การดำเนินการ การติดตามผล จนถึงขั้นประเมินผล

กล่าวสรุปได้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research - PAR) หมายถึง การวิจัยที่จัดทำเป็นกลุ่มหรือหมู่คณะ และผู้ปฏิบัติเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยโดยอาศัยการทำางานในรูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งการวิจัยการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนกลุ่มผู้ร่วมปฏิบัติการวิจัย คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำชุมชน เป็นต้น

2.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนี้มุ่งประสงค์ ดังต่อไปนี้

2.3.1 เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมกับศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลตลอดจนประดิษฐ์ปัญหาเชิงพัฒนาและวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาของชุมชนของตน

2.3.2 เพื่อให้ได้ข้อมูลความจริงที่เป็นจริงและแนวทางพัฒนาที่เหมาะสมหรือมีความอดีตกับสภาพบริบทชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในท้องถิ่นซึ่งสัมผัสกับบริบทของท้องถิ่นของตนเองมากลอด ย่อมรู้จักสภาพของท้องถิ่นของตนดีกว่าบุคคลภายนอก

2.3.3 เพื่อให้มีการขับเคลื่อน (Mobilization) มวลสมาชิกเข้ามาร่วมกัน เป็นกระบวนการของผู้มีความรับผิดชอบร่วมกัน เรียนรู้ไปด้วยกันและแก้ปัญหาไปด้วยกัน

2.4 ขั้นตอนของการดำเนินงานของ PAR

ในการดำเนินงานตามขั้นตอนของ PAR นั้น อมรวิชช์ นาครทรรพ และดวงแก้ว จันทร์สาระแก้ว (2541 : 8 - 11) ได้แบ่งขั้นตอนไว้ดังนี้

2.4.1 ขั้นเตรียมการประสานพื้นที่

2.4.1.1 การคัดเลือกชุมชนซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้วิจัยในการสำรวจและศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของชุมชนทุกด้าน

2.4.1.2 การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน เพื่อปูทางไปสู่การผลักดันให้เกิดความร่วมมือร่วมใจระหว่างสมาชิกของชุมชน

2.4.2 ขั้นเริ่มวิจัยใส่กระบวนการชุมชน

2.4.2.1 การศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชน

2.4.2.2 การกำหนดปัญหา

2.4.2.3 การร่วมกันออกแบบการวิจัย

2.4.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

2.4.2.5 การนำเสนอข้อมูลต่อที่ประชุมของชุมชน

2.4.3 ขั้นพัฒนามุ่งแก้ปัญหาชุมชน ประกอบไปด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

2.4.3.1 กำหนดโครงการเพื่อแก้ปัญหานั้น ๆ มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ระบุกิจกรรมต่าง ๆ ขั้นตอนการดำเนินงานให้ชัดเจน

2.4.3.2 การปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ โดยมีแก่นนำหรือกลุ่มในชุมชน เป็นกลุ่มทำงาน แต่ในกลุ่มนี้จะต้องเป็นกลุ่มนบุคคลที่สามารถในการยอมรับ ถึงสำคัญ ในขั้นตอนนี้คือ การกระจายอำนาจ ความรับผิดชอบต่าง ๆ ระหว่างสมาชิกของชุมชนระหว่าง สมาชิกในกลุ่มทำงาน ระหว่างสมาชิกชุมชนกับผู้วิจัย และการมอบหมายงานให้ตรงกับ ศักยภาพและความสามารถของบุคคล การกระจายทรัพยากรและการให้สมาชิกได้มีส่วนร่วม ในการดำเนินการต่าง ๆ

2.4.3.3 การคิดตามและประเมินผล เป็นกิจกรรมเพื่อคุปัญหาอุปสรรคใน การปฏิบัติงานว่ามีอะไรบ้างที่จะต้องแก้ไข โครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ดำเนินไปตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่

2.5 กรอบแสดงลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

กรอบแสดงลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มี 4 ลักษณะ ดังนี้

2.5.1 เป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วมและร่วมมือ (Participation and Collaboration) ใช้การทำงานเป็นกลุ่ม ผู้ร่วมวิจัยทุกคน มีส่วนสำคัญและมีบทบาทเท่าเทียมกัน ในทุกกระบวนการของการวิจัย

2.5.2 เน้นการปฏิบัติ (Action Orientation) การวิจัยชนิดนี้ใช้การปฏิบัติ เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและศึกษาผลของการปฏิบัติเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนา

2.5.3 ใช้การวิเคราะห์วิจารณ์ (Critical Function) การวิเคราะห์การปฏิบัติการอย่างลึกซึ้งจากสิ่งที่สังเกตได้จะนำไปสู่การตัดสินใจสมเหตุสมผล เพื่อรับปรุง แผนการปฏิบัติ

2.5.4 ใช้วงจรการปฏิบัติการ (The Action Research Spiral) ตามแนวคิดของ Kemmis กีต อันการวางแผน (Planning) อันการปฏิบัติ (Action) อันการสังเกต (Observing) และอันการสะท้อนผล (Reflecting) ตลอดจนการปรับปรุงแผน (Re-Planning) เพื่อนำไปปฏิบัติในวงจรต่อไปจนกว่าจะได้รูปแบบของการปฏิบัติงานที่เป็นที่พึง พอยและได้ข้อเสนอเชิงทฤษฎีเพื่อเผยแพร่ต่อไป

2.6 ขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อใช้เพื่อพัฒนาและปรับปรุง การปฏิบัติงานในโรงเรียน มีวิธีดำเนินการตามจระของ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ ดังนี้

2.6.1 ขั้นวางแผน (Planning) เริ่มต้นด้วยการสำรวจปัญหาร่วมกันระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียน เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา แนวทางพัฒนา

2.6.2 ขั้นปฏิบัติการ (Action) เป็นการนำแนวคิดที่กำหนดเป็นโครงการและกิจกรรมในขั้นวางแผนมาดำเนินการ

2.6.3 ขั้นสังเกตการณ์ (Observing) เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นด้วยความรอบคอบ ซึ่งอาจเป็นที่ที่เกิดขึ้นทั้งที่คาดหวังและไม่คาดหวัง โดยอาศัยเครื่องมือการเก็บข้อมูลเข้าช่วย

2.6.4 ขั้นสะท้อนผล (Reflection) เป็นขั้นตอนสุดท้ายของวงจรการทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการ คือ การประเมินหรือตรวจสอบกระบวนการแก้ปัญหาหรือสิ่งที่เป็นข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติการ ผู้วิจัยร่วมกับกลุ่มผู้เกี่ยวข้องจะต้องตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละอย่าง ที่สัมพันธ์กับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนและของระบบการศึกษาที่ประกอบกันอยู่โดยผ่านการถูกอกถูกใจปัญหา การประเมินโดยกลุ่ม จะทำให้ได้แนวทางของการพัฒนาขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมและเป็นพื้นฐานข้อมูลที่นำไปสู่การปรับปรุงและการวางแผนการปฏิบัติการต่อไป

กล่าวสรุปได้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) เป็นการศึกษาด้านคว้าเพื่อพัฒนาแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ผู้ที่มีความมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สำคัญคือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียนและผู้นำชุมชน ที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมพัฒนางานในรูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการมีส่วนร่วม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม MAHASARAKHAM UNIVERSITY

3.1 งานวิจัยในประเทศ

เข็มทอง ศิริแสงเลิศ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการสังเคราะห์ระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผลงานวิจัยพบว่าระบบที่โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนได้ใช้ในการประกันคุณภาพการศึกษา คือ ระบบประกันคุณภาพที่เน้นการควบคุมการปฏิบัติงานตามสายการบังคับบัญชาและใช้ปฏิทินการศึกษาเป็นเกณฑ์วัดความสำเร็จในการปฏิบัติงาน มีการวางแผนปฏิบัติงานระยะ 1 ปี มากที่สุดและพบว่า ประสิทธิผลของระบบประกันคุณภาพการศึกษา 3 ค้านคือค้านคุณภาพของกระบวนการ

บริหาร โรงเรียนด้านคุณภาพนักเรียนและด้านคุณภาพของการบริหาร ไม่พบว่า โรงเรียน อาชีวศึกษาแห่งใหม่มีประสิทธิผลครบถ้วน 3 ด้าน

รังสรรค์ มนต์เล็ก (2541 : บทคัดย่อ) ได้ดำเนินการวิจัยเพื่อหาฐานแบบการประเมิน คุณของของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ โดยการนำรูปแบบการประเมินตนเองที่คณาจารย์ทำงานในแต่ละเขตการศึกษาและ ส่วนกลางร่วมกันพัฒนาขึ้นซึ่งทำการวิจัยกับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 105 โรงเรียน ใน 12 เขตการศึกษา หัวประเทศ พบว่า

1. โรงเรียนทุกโรงเรียนมีรูปแบบการประเมินตนเองที่ชัดเจนและเป็นระบบ ตามบริบทที่แตกต่างกันของแต่ละพื้นที่การศึกษา

2. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้รูปแบบและ แนวทางในการกระบวนการพัฒนาระบบประเมินตนเองให้แก่สถานศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพ บริบทที่แตกต่างหรือเหมือนกัน โดยมีรูปแบบหลักดังนี้

2.1 การเตรียมการประเมินตนเอง (1) การสร้างความตระหนักรู้ (2) การกำหนดคัวผู้ประเมิน (3) การกำหนดกรอบการประเมิน (4) การกำหนดปฏิทิน การประเมิน

2.2 การดำเนินการประเมินตนเอง ดังนี้ (1) การสร้างเครื่องมือ (2) การเก็บรวบรวมข้อมูล (3) การวิเคราะห์ข้อมูล (4) การตรวจสอบผลการประเมิน

2.3 การสรุปรายงานผลการประเมิน

2.4 การนำผลการประเมินไปใช้

สภาม สุ่มงาม (2541 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษากระบวนการดำเนินงาน ปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนนำร่อง สำนักงานคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดอุทัยธานี โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า การประกัน คุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดอุทัยธานี ดำเนินการโดยใช้กรอบซึ่ง สถาบันที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด 3 ขั้นตอน คือ 1) การควบคุมคุณภาพการศึกษา 2) การตรวจสอบและปรับปรุงโรงเรียน และ 3) การประเมิน คุณภาพโรงเรียน เพื่อการให้ไว้ปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาในการควบคุมคุณภาพการศึกษามี การปรับขยายผลที่ให้เหมาะสมด้วยการทำประชาพิจารณ์ และจัดอบรมบุคลากรให้มีความ พึงพอใจรับการดำเนินงานให้สถาบันที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาเพื่อบุคลากร ที่ไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาและการจัดทำธรรมนูญ

โรงเรียน ไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชนและผลจากการวิจัยครั้งนี้ยังไม่
ปรากฏผลการดำเนินการที่เด่นชัดเนื่องจากขาดงบประมาณและอยู่ระหว่างการดำเนินโครงการ

สุพัฒน์ พรมวัง (2542 : 156) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานการ
ประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
สกลนคร ตามความเห็นของผู้บริหารและครุวิชาการ พบว่า สภาพและปัญหาการดำเนินงาน
การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และพบว่า ขนาดของโรงเรียนและตำแหน่ง
ของผู้ปฏิบัติการดำเนินงานประกันคุณภาพ โดยรวมไม่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ปัญหาการ
ดำเนินงาน ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีเพียง 1 ด้านที่ผู้บริหารและครุวิชาการ
มีปัญหาการดำเนินงานแตกต่างกันคือ ด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษาในการพัฒนาเข้าสู่
มาตรฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 10-12) ได้สรุปรายงาน
การวิจัยเรื่อง การวิจัยและพัฒนาระบบการประเมินผลภายในของสถานศึกษา ด้านสภาพและ
ความพร้อมของสถานศึกษาในการทำการประกันภายใน ผลการวิจัยพบว่า

1. จากสถานศึกษาที่ดำเนินการสำรวจ 63 แห่ง พบว่า สถานศึกษามากกว่า
ครึ่งหนึ่งมีการประเมินภายใน ไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานกับเป้าหมาย
การ ทบทวนแผนการปฏิบัติงาน การวิเคราะห์ข้อดีและข้อเสีย จุดอ่อนของสถานศึกษาและการรายงาน
ผลการประเมินให้ผู้อื่นทราบกันโดยทั่วไป และการทำงานเป็นทีม

2. สภาพที่ผ่านมา สถานศึกษามากกว่าครึ่งมีการประเมินภายในตาม
มาตรฐานการศึกษา แต่หากเบริ่ยนเทียนในเชิงสัมพันธ์กันเองระหว่างมาตรฐาน พบว่า
ส่วนใหญ่จะมีการประเมินผลตามมาตรฐานด้านปัจจัยมากกว่ามาตรฐานด้านกระบวนการและ
มาตรฐานด้านผู้เรียน เมื่อพิจารณามาตรฐานด้านปัจจัยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นการประเมิน
คุณธรรม จริยธรรมของครู ภาวะผู้นำของผู้บริหารและวุฒิการศึกษาของครู ในมาตรฐาน
กระบวนการนั้นมีประเมินเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน สำหรับมาตรฐานด้าน
ผู้เรียนสิ่งที่มีการประเมินมากกว่าตัวอื่นคือ การประเมินเกี่ยวกับการปลดอุปสรรคของผู้เรียน
ในขณะที่มาตรฐานด้านผู้เรียนที่เกี่ยวกับทักษะการคิดวิเคราะห์ พบว่า มีการประเมินน้อยมาก
เพียงร้อยละ 1.6 ของสถานศึกษานำร่องทั้งหมด

3. ผลการศึกษาความพร้อมของบุคลากรในการทำการประเมินภายใน
ผลการประเมินภายใน พบว่า ครูอาจารย์ประมาณร้อยละ 88 รับรู้เรื่องมาตรฐานการศึกษา
และมีเพียงร้อยละ 53 ที่เคยผ่านการฝึกอบรมด้านการประเมิน กลุ่มครูจากสังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการการประณมศึกษาแห่งชาติประเมินตนเองว่ามีความรู้และประสบการณ์ด้านการประเมิน และผ่านการอบรมด้านการประเมินสูงกว่าสังกัดอื่น

4. ผลการศึกษาปัจจัยด้านคุณวุฒิการศึกษาของครูอาจารย์ที่ເອີ້ນຕ່າງກຳທຳການประเมินພາຍໃນພວກເຮົາວ່າອາຈານສ່ວນໃຫຍ່ມີວຸฒິປະລຸງມາຕີ ຜູ້ທີ່ມີວຸฒິປະລຸງມາຈະພບໃນສະຖານທີ່ສັງກັດການສາມັ້ນສຶກສາແລກມາຮັດວຽກກວ່າສັງກັດອື່ນ

5. ສັດສ່ວນຂອງຜູ້ທີ່ທຳການວິຊາເປັນໃນສະຖານທີ່ສຶກສາມີໄມ້ຄືງຮ້ອຍລະ 10 ຂອງຈຳນວນອາຈານຢືນໃນສະຖານທີ່ສຶກສາ ແຕ່ຜູ້ທີ່ສາມາດທຳການประเมินພາຍໃນໄດ້ມີປະມານຮ້ອຍລະ 21 ຜູ້ທີ່ຄືກວ່າ ຕົນເອງສາມາດສ່ວັງເຄື່ອງນີ້ເປັນ ນີ້ປະມານຮ້ອຍລະ 11 ຜູ້ທີ່ມີຄວາມຮູ້ຮ່ອງການວິກາຮະໜ້າຂໍ້ມູນລະສົດມີປະມານຮ້ອຍລະ 17 ສ່ວນຜູ້ທີ່ສາມາດໃຫ້ຄອມພິວເຕອີ່ໄດ້ມີປະມານຮ້ອຍລະ 32 ໃນດ້ານຄວາມສາມາດໃນການໃຊ້ທິກໂນໂລຢີການສ່ອສານນັ້ນ ພວກເຮົາວ່າມີປະມານຮ້ອຍລະ 14

6. ຄວາມພຣັນດ້ານແຮງງູງໃຈໃນການທຳການประเมินພົດພາຍໃນອູ້ໃນຮະດັບປະກາດຄ່ອນຫັງສູງ ສ່ວນທັນຄິດຕ່າງກຳທຳການประเมินພົດພາຍໃນອູ້ໃນຮະດັບປະກາດຫັງສູງ ສໍາຫັນທັກະນະການປະເມີນນັ້ນອູ້ໃນຮະດັບປະກາດຄ່ອນຫັງດໍາ ນອກຈາກນີ້ຍັງພບວ່າກຸ່ມອາຈານທີ່ສັງກັດສະຫະ ສປປ. ປະເມີນຕົນເອງວ່າມີຮະດັບແຮງງູງໃຈແລກທັນຄິດຕ່າງກຳທຳການປະເມີນສູງກວ່າສັງກັດອື່ນ

7. ຄຽງອາຈານມາກວ່າຮ້ອຍລະ 95 ຍິນດີແລກເຕີມໃຈທີ່ຈະທຳການປະເມີນພາຍໃນປະມານຮ້ອຍລະ 31 ຮູ້ສຶກກັງວລໄຈໃນການທຳການນີ້ ນອກຈາກນີ້ກຸ່ມອູ້ປະມານຮ້ອຍລະ 86-87 ມີຄວາມເຊື່ອວ່າສະຖານທີ່ສຶກສາມີນຸ່ມຄາກແລກທັກພາກພຣັນທີ່ຈະການປະເມີນພົດພາຍໃນ

8. ຜົດການສໍາວັດວາມຕ້ອງການຈຳເປັນເກີຍວ່ອງກັນການພັດທະນາຕົນເອງລ້ານຄວາມຮູ້ເກີຍກັນການປະເມີນພາຍໃນພວກເຮົາ ພວກເຮົາວ່າ ຄວາມຕ້ອງການຈຳເປັນ 3 ອັນດັບແຮກ ຄື້ອງ ວິທີການແປ່ປັດການວິກາຮະໜ້າຂໍ້ມູນລາກຮ່າງເຄື່ອງນີ້ມີວັດວະນີແລກວິກາຮະໜ້າຂໍ້ມູນ ຜົດການວິຊຍີ້ໄດ້ນຳມາໃຫ້ໃນການປະກອບການກໍາໜາດໂຄງສ່ວັງຂອງຫລັກສູດ ການຝຶກອົບຮົມໃຫ້ຄວາມຮູ້ແກ່ກຸ່ມ ແກ່ນນໍາໃນສະຖານທີ່ສຶກສານໍາຮ່ວມໃນສະຖານທີ່ສຶກສານໍາຮ່ວມ

ເກີຍຮົດສັກດີ ທັນຈັນທີ່ (2541 : 121) ໄດ້ສຶກສາການດໍາເນີນການປະກັນຄຸນພາພາກສຶກສາຂອງໂຮງເຮັນປະນມສຶກສາ ສັງກັດສໍານັກງານການປະນມສຶກສາຈັງຫວັດກຳແພັງພົບພວກເຮົາ ໂດຍເຊື່ອນີ້ປັບປຸງການດໍາເນີນງານປະກັນຄຸນພາພາກສຶກສາຂອງໂຮງເຮັນປະນມສຶກສາ ເປົ້າຂົງເທິບການດໍາເນີນງານປະກັນຄຸນພາພາກສຶກສາຂອງໂຮງເຮັນປະນມສຶກສາ ສັງກັດສໍານັກງານການປະນມສຶກສາຈັງຫວັດກຳແພັງພົບພວກເຮົາ ຈໍາແນກຕາມໝາດໂຮງເຮັນ ວຸດີການສຶກສາ ແລະປະສົງການພົບພວກເຮົາໂດຍກາພວມໄມ້ແຕກຕ່າງກັນ

ສວັດ ແກ້ວສັກດີ (2543 : ບທກດຍ່ອງ) ໄດ້ສຶກສາພົດການດໍາເນີນງານຕາມເກີຍທີ່ນາຕາຮ້ານ ໂຮງເຮັນ ພ.ສ 2541 ເພື່ອເຂົ້າສູ່ການປະກັນຄຸນພາພາກສຶກສາຂອງໂຮງເຮັນປະນມສຶກສາ

สังกัดสำนักงานการประณมศึกษาฯ เอกอ率为นวน จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ในด้านผลผลิต พบร่วม ผลการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนด้านคุณภาพนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โดยภาพรวมมีคุณภาพชั้นอนุบาล 2 ในระดับสูง ผลการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนด้านคุณภาพนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับสูง ผลการดำเนินงานตามเกณฑ์ มาตรฐานโรงเรียนด้านคุณภาพชั้นอนุบาล 2 โดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับสูง ผลการดำเนินงานตามเกณฑ์ มาตรฐานโรงเรียนด้านคุณภาพชั้นอนุบาล 2 โดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับสูง และด้านกระบวนการ พบร่วม ผลการดำเนินงานตามเกณฑ์ มาตรฐานโรงเรียนด้านการเรียน การสอน โดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง ผลการดำเนินงานตามเกณฑ์ มาตรฐานโรงเรียนด้านบริหาร โรงเรียน โดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับสูง สภาพการดำเนินงานเพื่อเข้าสู่ การประกันคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับสูง สภาพการดำเนินงานเพื่อเข้าสู่ การประกันคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงานเพื่อเข้าสู่การประกันคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง แนวทางปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานเพื่อเข้าสู่การประกันคุณภาพการศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ การเตรียมบุคลากร ให้มีความพร้อมในการดำเนินงานเพื่อเข้าสู่การประกันคุณภาพการศึกษา มีการวิเคราะห์หน่วยงานตามสภาพความเป็นจริง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกิดความตระหนักรและ มองเห็นความสำคัญของการประเมินภายในและภายนอก

ธัญญาณี สังขารมณ์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่อง ศักยภาพในการพัฒนาเพื่อเข้าสู่มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนรัตน์ศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ในมาตรฐานด้านผลผลิต ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัยตามระบบ การประกันคุณภาพการศึกษาของกรมสามัญศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โดยเฉลี่ยผู้บริหาร โรงเรียนนรัตน์ศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ความเห็นว่า โรงเรียน มีศักยภาพในการพัฒนาเพื่อเข้าสู่มาตรฐานคุณภาพการศึกษาในมาตรฐานด้านผลผลิต ด้านกระบวนการและด้านปัจจัย ในระดับมากและเมื่อพิจารณาในแต่ละรายการพบว่า ส่วนใหญ่ โรงเรียนมีศักยภาพในการพัฒนาในระดับมาก มีเพียงรายการเดียวที่โรงเรียนมีศักยภาพในการพัฒนาระดับปานกลางคือ การทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนา การเรียนการสอน

อำนวย สุทธิคุณ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพ การศึกษาในโรงเรียนประณมศึกษาอําเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม ตามมาตรฐาน 4 ด้านคือ ด้านปัจจัย ด้านการบริหาร ด้านการเรียนการสอนและด้านผลผลิต ผลการศึกษา พบว่า

1. บุคลากร โดยรวมจำแนกตามสภาพเห็นว่า ปัจจัยในการดำเนินเกี่ยวกับ การจัดการศึกษาของโรงเรียนประณมศึกษา ที่มีเพียงพอได้แก่ จำนวนการ โรง ไฟฟ้า เครื่องรับ

โทรทัศน์สี ขนาด 20 นิ้ว มีไม่เพียงพอได้แก่ เครื่องพิมพ์ดิจิต วิทยุเทป และเงินงบประมาณ หมวดคำตอบแทนใช้สอยวัสดุ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะและห้องโถงทัศนูปกรณ์

2. บุคลากร โดยส่วนรวม จำแนกตามสถานภาพเห็นว่า การดำเนินการ ประกันคุณภาพในโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมค้านผลผลิตมีคุณภาพอยู่ในระดับดี ส่วนด้านบริหารและด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับพอใช้

สำเนาอยู่แฟ้ม (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานประกันคุณภาพ การศึกษาของสถานกรรมอาชีวศึกษา จังหวัดอุตรธานี พบร่วมกับ

1. ข้าราชการครูในสังกัดกรรมอาชีวศึกษา จังหวัดอุตรธานี มีความเห็นว่า สถานศึกษามีการปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาความสภาพ พบว่า ผู้บริหารมีความเห็นว่าการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านทุก ด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนครู อาจารย์เห็นว่า มีการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับ ปานกลางและเมื่อพิจารณาตามประเภทของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาในสังกัด กองวิชาลักษณะนิค มีการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่า สถานศึกษามีการปฏิบัติงานประกันคุณภาพ การศึกษาโดยรวมและในรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

3. ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในประเภทของสถานศึกษาต่างกัน

4. ปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารขาดวิสัยทัศน์ในการพัฒนางาน งานรับผิดชอบมาก การพิจารณา ความคิดความชอบไม่ยุติธรรม งบประมาณมีน้อย ขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนการสอน โดยเฉพาะวิชาปฏิบัติ บุคลากรขาดความรู้และประสบการณ์ในการวัดประเมินผล บุคลากร ใน สถานศึกษามีการรับผิดชอบนักหนែนจากการสอนและขาดการประสานงานกับชุมชน

วาระที่ ๒ สรุปผล (2544 : บทคัดย่อ) อ้างในรายงานวิจัยปฏิบัติการ เรื่อง พัฒนาระบบประกันคุณภาพในสถานศึกษา ของสำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 39) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การ พัฒนาโรงเรียนเพื่อเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง ปีการศึกษา 2543 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค และ ความต้องการในการพัฒนาโรงเรียนตามยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนเพื่อเข้าสู่มาตรฐาน การศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงาน ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนเพื่อเข้าสู่มาตรฐานการศึกษากำหนดยุทธศาสตร์ไว้ ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การจัดทำ

ธรรมนูญโรงเรียน การพัฒนาระบวนการเรียนการสอน การพัฒนาคุณภาพ กระบวนการบริหาร โรงเรียน การพัฒนาคุณภาพนักเรียนและการพัฒนาระบบการนิเทศการศึกษาซึ่งผู้บริหารโรงเรียน ครุวิชาการ โรงเรียนและครูผู้สอนมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทั้ง ๕ ยุทธศาสตร์ ยกเว้นการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนที่ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ความต้องการของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ มีดังนี้

1. ด้านการพัฒนาคุณภาพนักเรียน มีความต้องการเกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพนักเรียนในธรรมนูญโรงเรียน การพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ พื้นฐานตามระดับการศึกษาการวางแผนจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนมีความรู้พื้นฐานตามระดับ การศึกษาอย่างเหมาะสมมีความสามารถในการใช้ภาษาและความสามารถทางคณิตศาสตร์ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ได้อย่างมีความสุข

2. ด้านการพัฒนาระบวนการเรียนการสอน มีความต้องการเกี่ยวกับ การได้รับการพัฒนาศักยภาพในวิชาชีพครู ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาระบวนการเรียน การสอนที่ถูกต้องและชัดเจน

3. ด้านการพัฒนาระบวนการบริหาร โรงเรียนมีความต้องการเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนในการวางแผนพัฒนาโรงเรียน การวางแผนยุทธศาสตร์หรือธรรมนูญโรงเรียนที่ชัดเจนเพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน

4. ด้านการพัฒนาระบบการนิเทศการศึกษา มีความต้องการเกี่ยวกับ การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการวางแผนการนิเทศ แผนการนิเทศภายในโรงเรียน ที่เกิดจากความต้องการในการนิเทศของครูผู้สอนอย่างแท้จริง การนิเทศ ติดตามผลที่ต่อเนื่อง สม่ำเสมอ

สรุปข้อเสนอแนะในการดำเนินงานพัฒนาโรงเรียนเพื่อเข้าสู่มาตรฐาน การศึกษาโรงเรียนเสนอแนะว่า ควรกำหนดนโยบาย มาตรฐาน เป้าหมายในการพัฒนา โรงเรียนให้ชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ควรสร้างความตระหนักรและให้ความสำคัญของ การพัฒนาโรงเรียนแก่บุคลากรทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียน โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพ นักเรียนเป็นสำคัญควรสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาโรงเรียน ควรมีการนิเทศติดตามผล การดำเนินงานพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ลอนฟเลท (จำรัส นองมาก. 2538 : 10 ; อ้างอิงมาจาก Lwafflet. 1980) "ได้ศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐาน โรงเรียนในแต่ระดับ เพื่อให้เป็นแนวทางให้โรงเรียนถือปฏิบัติและประเมินคุณภาพในการรับรองคุณภาพการศึกษา จะต้องมีเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน ได้แก่ ขุ่นมุ่งหมาย องค์กรบริหารนักเรียน หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน โปรแกรมเสริมหลักสูตร บุคลากร อาคารสถานที่และการเงิน"

ปีเตอร์ (สมจิต แก้วนาค. 2543 : 73 ; อ้างอิงมาจาก Peter. 1993) "ได้นำเสนอแนวคิดและกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันการศึกษาในประเทศไทยอสเตรเลีย โดยในขั้นแรก ก่อตัวถึง ความจำเป็นของการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาในปัจจุบัน และอนาคต ซึ่งให้เห็นว่า คุณภาพมีความสำคัญต่อการศึกษาอย่างยิ่งจากนั้น ได้กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา โดยยึดการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการกำหนดเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาการเรียนรู้อย่างชัดเจนในทุกคนที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วม มีการตัดสินใจ โดยใช้ฐานข้อมูลที่มีคุณภาพ กำหนดระบบและวิธีการควบคุม คุณภาพทั้งในส่วนของกระบวนการและผลลัพธ์และมุ่งมั่นให้สถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร แห่งการเรียนรู้ที่มีกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีการวางแผนการจัดการดำเนินงาน คุณภาพเชิงรุก และได้มีการสรุปการประกันคุณภาพการศึกษา ว่า ไม่สามารถรับประกัน คุณภาพของตัวผู้เรียนได้ แต่กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา สามารถใช้เป็นวิธีการ ที่จะนำไปสู่องค์การแห่งการเรียนรู้ที่มี การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องได้"

แพ็ตทริเซีย (Patricia. 1994 : 4) "ได้ศึกษาการประเมินการก้าวไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษาและการควบคุมการปฏิบัติในประเทศไทยยอร์มัน สวีเดน นิวซีแลนด์ และอสเตรเลีย พนวณ ว่า มีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนในระบบ การประกันคุณภาพการศึกษานี้ กลไกทางสังคมช่วยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในประเทศไทย ยอร์มัน การเปลี่ยนแปลงมากมายจากจังหวัดหนึ่งไปอีกจังหวัดหนึ่ง การประกันคุณภาพ การศึกษาและควบคุมการประเมิน ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญของครูที่รับผิดชอบต่ออาชีพของตน ซึ่งต้องดำเนินไปอย่างมีเหตุผลและกระบวนการที่ชัดเจน ในประเทศไทยสวีเดนเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากภายใน การประกันคุณภาพการศึกษา จนถึงการประเมินครูในสถานศึกษา ซึ่งต้องเกิดการพัฒนาอย่างชัดเจน ในประเทศไทยฟรั่งเศสให้ความสำคัญและเชื่อมต่อกับการใช้ ข้อสอบจากภายนอกโรงเรียน มีการควบคุมจากส่วนกลาง ในประเทศนิวซีแลนด์ให้"

ความสำคัญกับการประเมินจากบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา นำเอาระบบการสอน มาตรฐานกลางซึ่งอ้างอิงไปสู่การยอมรับที่เป็นมาตรฐานและในประเทศอสเตรเลีย มีการนำเอาระบบการประเมินผลโดยใช้ข้อสอบมาตรฐาน มีการเตรียมการอย่างเป็นแบบแผน สู่การควบคุมคุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและระดับการศึกษา ชั้นสูงต่อไป

ชัชร์ยादิ (เข็มทอง ศิริแสงเดช. 2540 : 79 ; อ้างอิงมาจาก Suryadi. 1994)

ศึกษาเกี่ยวกับการปรับปรุง คุณภาพการศึกษาในระดับประถมศึกษาของประเทศไทย โดยนีเชีย โอดิวัตคุณภาพของครูใน 4 ปัจจัยหลัก คือความสามารถทางวิชาชีพ ความพยาบาลทางวิชาชีพ เวลาที่ใช้ในกิจกรรม วิชาชีพและความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญและงานที่ได้รับ มอบหมาย ผลการวิจัยพบว่าครูเป็นปัจจัยที่กระตุ้นและใช้ประโยชน์จากปัจจัยอื่น ๆ อย่างมีประสิทธิผล ครูเป็นปัจจัยเดียวที่ใช้การตัดสินปรับปรุงคุณภาพทางการศึกษา และครูที่มีคุณภาพจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษามากที่สุด

แพทริกและ约翰 (Patrick and John. 1997 : 11-21) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประกันคุณภาพการศึกษาในมหาวิทยาลัย ในการเพิ่มลักษณะรูปแบบในการตรวจสอบ มาตรฐาน โดยรูปแบบการประกันคุณภาพวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย แต่สถาบันส่วนมากจะใช้ การปฏิบัติตามการตรวจสอบมาตรฐาน โดยใช้การตรวจสอบด้านวัฒนธรรมและการตรวจสอบ พื้นฐาน ค่านิยมของสถาบัน ส่วนด้านการประเมินผล มีการพัฒนาการประเมินผลการควบคุม ตรวจสอบและนโยบายโครงสร้างที่เปลี่ยนไป

เทท (Tait. 1997 : Abstract) ได้ทำการวิจัยกรณีศึกษาเกี่ยวกับมุมมองเรื่อง การศึกษาทาง ไกล การประกันคุณภาพของการจัดการศึกษาในมหาวิทยาลัย โดยได้ทำการศึกษากรณีศึกษาเป็นกลุ่มของการประกันคุณภาพในการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย

1. มาตรฐานและคุณภาพในมหาวิทยาลัยเปิดการเรียนการสอนทางไกลในประเทศเยอรมัน
2. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพในการจัดการศึกษาทางไกลในประเทศอังกฤษ
3. กระบวนการประกันคุณภาพในมหาวิทยาลัยเปิดประเทศไทย
4. หลักและแนวทางการประกันคุณภาพในการจัดการศึกษาทางไกลของประเทศไทยเดียว รากฐานของการประกันคุณภาพในมหาวิทยาลัยเปิดประเทศไทย ทั้มนาการ

ของระบบคุณภาพในมหาวิทยาลัยเปิดของช่องง ก การประกันคุณภาพในประเทศบริติสและ
ในโคลัมเบีย ซึ่งจากการศึกษาพบว่า สถานศึกษาทั้ง ๗ แห่ง ได้เน้นหนักในเรื่องระบบ
การประกันคุณภาพและมีการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY